

1.	OPĆENITO – ŠTO JE CARINSKA VRIJEDNOST I KAKAV JE NJEZIN ZNAČAJ	6
1.1.	Što je carinska vrijednost?.....	6
1.2.	Zašto je važna carinska vrijednost?.....	6
1.3.	Što su ad valorem carinske pristojbe i postoje li još neke?	6
1.4.	Tko deklarira carinsku vrijednost i koje isprave prilaže?.....	6
2.	PROPISI O UTVRĐIVANJU CARINSKE VRIJEDNOSTI I TEMELJNA NAČELA	6
2.1.	Općeprihvaćena međunarodna pravila utvrđivanja carinske vrijednosti.....	6
2.2.	Temeljna načela Sporazuma o carinskoj vrijednosti WTO-a.....	7
2.3.	Koji propisi uređuju pitanja utvrđivanja carinske vrijednosti u RH?.....	7
3.	METODE UTVRĐIVANJA CARINSKE VRIJEDNOSTI I PRAVILO HIJERARHIJE	7
3.1.	Propisane metode utvrđivanja carinske vrijednosti	7
3.2.	Je li neka metoda značajnija od drugih?.....	7
3.3.	Što znači pravilo hijerarhije u primjeni metoda utvrđivanja carinske vrijednosti?	8
3.4.	Može li se mijenjati redoslijed primjene metoda?.....	8
4.	METODA TRANSAKCIJSKE VRIJEDNOSTI.....	8
4.1.	Što je transakcijska vrijednost?	8
4.2.	Što je stvarno plaćena ili plativa cijena?	8
4.3.	Kakvim uvjetima treba udovoljiti da bi se moglo primijeniti metodu transakcijske vrijednosti? 8	
4.4.	Kako utvrditi carinsku vrijednost robe koju se uvozi ako je izostala prodaja?	9
4.5.	Kako se postupa kad postoji više prodaja prije ulaska robe u carinsko područje zemlje uvoza? 9	
4.6.	Može li se pri utvrđivanju carinske vrijednosti prihvatiti popuste?	9
4.7.	Može li se prihvatiti popuste za prethodne isporuke?	10
4.8.	Kako se postupa u vezi s ostalim umanjenjima iskazanima u računu?	10

4.9.	Kojim se ispravama dokazuje stvarno plaćenu ili plativu cijena za robu?	10
4.10.	Proforma računi, predračuni, konzularni i carinski računi te njihova uloga u utvrđivanju carinske vrijednosti.....	11
4.11.	Prijevozne isprave	11
4.12.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za zamjensku robu dostavljenu besplatno?	12
4.13.	Kako se postupa kad kupac poduzima radnje na vlastiti račun?	13
4.14.	Kako se postupa s troškovima jamstva za robu?	13
4.15.	Kakav se tečaj primjenjuje kad je roba obračunana u valuti zemlje izvoznice ili neke treće zemlje? 13	
4.16.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za software?	13
5.	POGREŠNO DOSTAVLJENA, OŠTEĆENA, UNIŠTENA ROBA I SL.	14
5.1.	Kako se postupa kada nije dostavljena ukupno naručenu količinu robe?	14
5.2.	Kako se postupa nakon dostavljanja pogrešne robe?	14
5.3.	Kako se postupa kad je dio pošiljke oštećen ili uništen?.....	14
5.4.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za rabljenu robu?.....	14
5.5.	Kako se postupa s novom ili rabljenom robom što je bila rabljena u trećoj zemlji prije puštanja u slobodan promet?	15
5.6.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost kada su pošiljke rastavljene?.....	15
5.7.	Kako se postupa kad je kupoprodaja dogovorena prema sustavu »paket«-ugovora?.....	15
5.8.	Kako se pri utvrđivanja carinske vrijednosti tretira barter-poslove?.....	16
5.9.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu uvezenu u najam ili zakup?.....	16
6.	TROŠKOVI ŠTO IH SE URAČUNAVA U TRANSAKCIJSKU VRIJEDNOST	16
6.1.	Treba li cijeni stvarno plaćenju za robu dodati još neke troškove?.....	16
6.2.	Koje se troškove uračunava u transakcijsku vrijednost?.....	16
6.3.	Što sve obuhvaća trošak transporta sa stanovišta utvrđivanja carinske vrijednosti robe?.....	17
6.3.1.	Specifičnosti – prijevoz morem	18
6.3.2.	Specifičnosti - avionski prijevoz	18
6.3.3.	Specifičnosti – željeznički promet	18
6.3.4.	Specifičnosti - Pošta.....	19
6.4.	Uključuju li se i troškovi osiguranja u carinsku vrijednost?	19

6.5.	Kako se raspodjeljuju troškovi transporta i osiguranja ako postoji jedinstveni trošak za više stavaka na deklaraciji ?.....	19
6.6.	Što je paritet isporuke robe?	20
6.7.	Uračunava li se u carinsku vrijednost robe troškove skladištenja?	22
6.8.	Što čini troškove ambalaže i pakiranja kad je u pitanju uračunavanje u carinsku vrijednost?	22
6.9.	Što su troškovi provizije i koje se uračunava u carinsku vrijednost?.....	22
6.10.	Po čemu se razlikuje kupovnog ili prodajnog posrednika?	23
6.11.	Što se smatra naknadom za posredovanje?.....	23
6.12.	Što su pomoćna sredstva i koja se uračunava u carinsku vrijednost?.....	23
6.13.	Što su naknade za licencije/tantijeme?	24
6.14.	Kada se troškove licencija i tantijema uračunava u carinsku vrijednost?	24
6.15.	Kada se naknadu za licenciju/tantijemu plaća trećoj osobi (ne prodavatelju), mora li je se uračunati u carinsku vrijednost?.....	24
6.16.	Postoji li vrsta naknade za licencije/tantijeme kakvu se ne uračunava u carinsku vrijednost?.....	24
6.17.	Uračunava li se u carinsku vrijednost licenciju plaćenu za financiranje istraživanja i razvoja?	25
6.18.	Kada ukupnu naknadu za licenciju čine plaćanja koja se uključuju, ali i ona koja se ne uključuju u carinsku vrijednost, može li se to razdvojiti?	25
6.19.	Kada se dobit od naknadne prodaje, ustupanja ili uporabe uračunava u carinsku vrijednost?	25
6.20.	Što učiniti kada se u trenutku uvoza ne može utvrditi točnu svotu troška koji se uključuje u carinsku vrijednost?.....	25
7.	TROŠKOVI ŠTO NE ULAZE U CARINSKU VRIJEDNOST	25
7.1.	Ima li troškova u vezi s nabavom robe što ih se ne uračunava u carinsku vrijednost?.....	25
7.2.	Kako se postupa s troškovima prijevoza robe nakon ulaska u carinsko područje EU?.....	26
7.3.	Treba li u carinsku vrijednost uračunati i troškove dangubine?	26
7.4.	Troškovi gradnje, kompletiranja, montaže, održavanja ili tehničke pomoći obavljene nakon uvoza industrijskih postrojenja, strojeva ili opreme	26
7.5.	Kako se tretira kamate proistekle iz financijskih aranžmana?.....	26
7.6.	Troškovi za dobivanje prava na umnožavanje (reproduciranje) uvezene robe	27
7.7.	U kakvim se okolnostima u carinsku vrijednost ne uračunava kupovnu proviziju?	27

8.	TRANSAKCIJE POVEZANIH OSOBA	27
8.1.	Tko su tzv. povezane osobe?.....	27
8.2.	Uključuje li pojam »osobe« i pravne i fizičke osobe?.....	28
8.3.	Može li se isključive zastupnike, distributere odnosno koncesionare smatrati povezanim osobama?	28
8.4.	Kada se može smatrati da neka osoba kontrolira drugu osobu?.....	28
8.5.	Koga sve možemo smatrati članovima iste obitelji?	28
8.6.	Što treba učiniti kad povezanost kupca i prodavatelja utječe na cijenu robe?.....	28
8.7.	Može li biti prihvaćena transakcija između povezanih osoba?	29
8.8.	Što su to testne vrijednosti i za što služe?	29
8.9.	Kako se dokazuje da povezanost nije utjecala na cijenu robe?	29
8.10.	Što su transferne cijene?.....	29
8.11.	Može li se transferne cijene prihvatiti kao carinsku vrijednost?	29
8.12.	Uračunava li se u carinsku vrijednost naknade za upravljanje (management) i doprinose za istraživanje i razvoj?.....	30
9.	PRAVA UVOZNIKA.....	30
9.1.	Kojom dokumentacijom deklarant dokazuje deklariranu vrijednost?	30
9.2.	Mora li uvoznik čuvati dokumentaciju u vezi s utvrđivanjem carinske vrijednosti?	30
9.3.	Što ako se uvoznik ne slaže s carinskom vrijednosti koju je utvrdio carinski ured?.....	30
9.4.	Treba li uvoznik platiti uvozna davanja na temelju utvrđene carinske vrijednosti?.....	30
9.5.	Može li uvoznik preuzeti robu ako se carinsku vrijednost ne može konačno utvrditi u trenutku carinjenja?	31
9.6.	Od uvoznika se, tijekom utvrđivanja carinske vrijednosti, često zahtijeva da carinskim tijelima daje trgovinske informacije. Ima li on bilo kakva prava na diskreciju?.....	31
9.7.	Kakva prava ima uvoznik kada želi dobiti obavijest o utvrđivanju carinske vrijednosti u vlastitom slučaju?	31
10.	PRAVA I DUŽNOSTI CARINSKE SLUŽBE	31
10.1.	Mora li carinski službenik redovito prihvatiti deklariranu kao carinsku vrijednost?	31
10.2.	Kako treba postupiti carinska služba kad posumnja u istinitost deklarirane vrijednosti?	32
10.3.	Za što služi Zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti?	32

10.4.	Kako se postupa kad postoji sumnja da je uvozna roba kupljena po dampinškoj cijeni?	32
11.	DEKLARACIJA O CARINSKOJ VRIJEDNOSTI	32
11.1.	Što je deklaracija o carinskoj vrijednosti?.....	33
11.2.	Kada se ne mora podnositi deklaraciju o carinskoj vrijednosti?	33
12.	OSTALE METODE UTVRĐIVANJA CARINSKE VRIJEDNOSTI	33
12.1.	Ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti.....	33
12.2.	U kakvim se okolnostima primjenjuje ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti?	33
12.3.	Što je metoda transakcijske vrijednosti istovjetne robe?.....	33
12.4.	Kakvu se robu može smatrati istovjetnom?.....	34
12.5.	Kada se i kako primjenjuje metode transakcijske vrijednosti slične robe?	34
12.6.	Kakve su prilagodbe nužne radi primjene metoda transakcijskih vrijednosti istovjetne ili slične robe?.....	34
12.7.	Koju vrijednost treba primijeniti ako postoji više transakcijskih vrijednosti istovjetne ili slične robe?	34
12.8.	Kada se primjenjuje metodu dedukcijske vrijednosti i što su njezine najistaknutije značajke?	35
12.9.	Kada se može primijeniti metodu izračunane vrijednosti i što su njene najistaknutije značajke?	35
12.10.	Kada se može primijeniti alternativnu metodu i što su njezine osnovne značajke?.....	36
12.11.	Postoje li ikakva ograničenja u primjeni alternativne metode?.....	36
13.	OSTALA PITANJA	36
13.1.	Može li uvoznik zahtijevati prethodnu odluku carine o načinu utvrđivanja carinske vrijednosti za robu što je namjerava uvesti, osobito kad je povezan s prodavateljem?.....	36
13.2.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu što je putnici nose sa sobom?.....	36
13.3.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu što je prije puštanja u slobodan promet bila predmet drugih postupaka ili postupanja?.....	37
13.4.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu uvezenu u najam, zakup ili leasing?.....	37
13.5.	Kako se utvrđuje carinsku vrijednost pri uvozu rabljenih motornih vozila?.....	38

1. Općenito – što je carinska vrijednost i kakav je njezin značaj

1.1. Što je carinska vrijednost?

Carinska vrijednost čini vrijednost robe kada se određuje *ad valorem* carinu na uvoznu robu, tj. vrijednost robe utvrđenu prema carinskim propisima, a služi kao osnova za obračun uvoznih davanja na uvoznu robu.

1.2. Zašto je važna carinska vrijednost?

Carinska vrijednost jedan je od temeljnih i najvažnijih instituta carinskog sustava, a njezin značaj proizlazi iz činjenice da se mehanizam carinske zaštite temelji na carinskoj vrijednosti i stopama carine kao najvažnijim elementima utvrđivanja zaštite. Kada se primjenjuje načelo *ad valorem* carine, tj. carina prema vrijednosti robe, carinska vrijednost osnovom je za plaćanje carinskih i poreznih davanja, pa će, ako je se ne utvrdi pravilno, izazvati dvojak utjecaj pa uvoznik plaća manje ili više davanja, a carina ubire manje ili više prihoda državi, što prouzročuje nezadovoljavajuću carinsku zaštitu.

1.3. Što su *ad valorem* carinske pristojbe i postoje li još neke?

Ad valorem carinske pristojbe znače da se carinu određuje od vrijednosti robe, tj. da je se obračunava na uvoznu ili izvoznu robu u fiksnom postotku od carinske vrijednosti i primjenjuje na zakonom propisane proizvode. *Ad valorem* carina ujedno je najprimjenjiviji način obračuna carine. Prema načinu obračuna, osim carina po vrijednosti (*ad valorem*), postoje i specifične carine što se temelje na osobitima mjerilima – količina, težina, volumen, područje, kapacitet, itd. – te kombinirane carine što su dijelom *ad valorem* a dijelom specifične.

1.4. Tko deklarira carinsku vrijednost i koje isprave prilaže?

Carinsku vrijednost uvozne robe deklarira uvoznik ili ovlašten carinski otpremnik. Carinsku vrijednost deklarira se na temelju carinske deklaracije, a u propisanim slučajevima i temeljem deklaracije o carinskoj vrijednosti robe (vidi poglavlje 11) kojoj se prilaže račun ili ugovor o kupoprodaji robe, ili neki drugi dokument kakav dokazuje stjecanje. Carinski službenici, ako smatraju potrebnim, mogu zahtijevati i dodatne dokumente i podatke. Dodatnu se dokumentaciju, najčešće, zahtijeva ako se posumnja u istinitost i ispravnost deklarirane vrijednosti (vidi poglavlje 10).

2. Propisi o utvrđivanju carinske vrijednosti i temeljna načela

2.1. Općeprihvaćena međunarodna pravila utvrđivanja carinske vrijednosti

Carinsku vrijednost uvezene robe utvrđuje se sukladno nacionalnim zakonima zemlje uvoznice, ali se nacionalni zakoni zemalja članica WTO-a moraju temeljiti na WTO Sporazumu o carinskoj vrijednosti što je neslužbeni naziv za sljedeće propise:

- članak VII. Općeg sporazuma o carinama i trgovini (GATT) iz 1994.

- Sporazum o primjeni članka VII. GATT-a, 1994.
- ministarske odluke (Odluka koja se odnosi na slučajeve kada carinska služba ima razloga posumnjati u istinitost deklarirane vrijednosti i Odluka o tekstovima koji se odnose na minimalne vrijednosti i uvoz kad ga obavljaju ovlašteni zastupnici).

2.2. Temeljna načela Sporazuma o carinskoj vrijednosti WTO-a

Temeljna su načela, prema Sporazumu o primjeni članka VII. GATT-a, kako slijedi:

- najveće oslanjanje na transakcijsku vrijednost,
- jedinstvenost u procjeni,
- pravičnost i neutralnost,
- jednostavnost i nepristran kriterij,
- u skladu s komercijalnom praksom.

Cilj je toga Sporazuma, s ministarskim odlukama, stvoriti pošten, neutralan i jednostavan sustav utvrđivanja carinske vrijednosti, kakav će odražavati trgovačku realnost, umjesto proizvoljna i nerazumnog načina – ta su načela zapravo temeljne postavke utvrđivanja carinske vrijednosti u Hrvatskoj.

2.3. Koji propisi uređuju pitanja utvrđivanja carinske vrijednosti u RH?

WTO Sporazum o carinskoj vrijednosti (u daljnjem tekstu Sporazum) u Hrvatskoj i Europskoj Uniji je u direktnoj primjeni kroz Carinski zakonik Zajednice i Uredbu za provedbu Carinskog zakonika Zajednice. Isti predstavljaju temeljne propise o utvrđivanju carinske vrijednosti.

3. Metode utvrđivanja carinske vrijednosti i pravilo hijerarhije

3.1. Propisane metode utvrđivanja carinske vrijednosti

Sporazum WTO-a propisuje primjenu sljedećih metoda:

1. metoda transakcijske vrijednosti
2. transakcijska vrijednost istovjetne robe
3. transakcijska vrijednost slične robe
4. dedukcijska (izvedena) vrijednost
5. izračunana metoda
6. alternativna metoda.

3.2. Je li neka metoda značajnija od drugih?

Najznačajnija je metoda transakcijske vrijednosti, zapravo je temelj za utvrđivanje carinske vrijednosti. Jedino kada se carinsku vrijednost ne može utvrditi na temelju nje, primijenit će se ostale, sukladno pravilu hijerarhije.

3.3. Što znači pravilo hijerarhije u primjeni metoda utvrđivanja carinske vrijednosti?

WTO Sporazum o carinskoj vrijednosti propisuje šest metoda utvrđivanja carinske vrijednosti, s tim da je prva i temeljna metoda transakcijske vrijednosti. U primjeni metoda utvrđivanja carinske vrijednosti nužno je provoditi načelo hijerarhije – ako se carinsku vrijednost ne može utvrditi na temelju prve metode, primjenjuje se drugu, potom treću, i tako redom.

3.4. Može li se mijenjati redoslijed primjene metoda?

WTO Sporazum o carinskoj vrijednosti, na zahtjev uvoznika, omogućuje zamjenu redoslijeda primjene metode dedukcijske vrijednosti i metode izračunane vrijednosti.

4. Metoda transakcijske vrijednosti

4.1. Što je transakcijska vrijednost?

Transakcijska vrijednost stvarno je plaćena ili plativa cijena za robu koju se prodaje radi izvoza u zemlju uvoza, usklađena za troškove što ih se uračunava i troškove što ih se ne uračunava u carinsku vrijednost (vidi 6. i 7. skupinu pitanja).

4.2. Što je stvarno plaćena ili plativa cijena?

Cijena stvarno plaćena ili plativa razumijeva ukupno plaćanje za uvezenu robu, što je već obavljeno ili će ga kupac tek obaviti u korist prodavatelja. Cijena stvarno plaćena ili plativa obuhvaća ukupna plaćanja kupca prodavatelju ili trećoj osobi, već obavljena ili predviđena kao uvjet prodaje uvezene robe. Treba napomenuti kako plaćanje ne mora nužno biti u obliku prijenosa novca, nego i u nekomu drugom obliku, npr. prijenos prava ili vlasništva i sl.

4.3. Kakvim uvjetima treba udovoljiti da bi se moglo primijeniti metodu transakcijske vrijednosti?

Metodu transakcijske vrijednosti može se primijeniti, udovolji li se sljedećim uvjetima utvrđivanja vrijednosti:

- Postojanje vjerodostojnog dokaza o prodaji robe za izvoz zemlji uvoznici – tu se metodu ne može primijeniti ako izostane prodaja, zato što tada nema ni stvarno plaćene ili plative cijene,
- Dovoljno dokaza o troškovima uračunanima u transakcijsku vrijednost i onih što ih se ne uračunava. jer Ukoliko postoje troškovi kakvi mogu utjecati na transakcijsku vrijednost, a nema dovoljno dokaza o njima, carinsku će se vrijednost utvrđivati uz primjenu drugih propisanih metoda.
- Kupca se ne smije ograničavati u raspolaganju robom ili njezinom uporabom, osim ograničenja što ih:
 - nameću ili zahtijevaju zakoni ili javne vlasti u zemlji uvoznici, npr. dozvola, licencije itd.
 - ograničuje zemljopisno područje u kojemu se robu može preprodati, ili kad
 - ne utječu znatno na vrijednost robe, npr. ograničenja na prodaju ili izlaganje automobila prije određenog datuma u godini početka plasmana modela.

- Kupoprodaja ili cijena robe ne smije podlijegati uvjetima ili ograničenjima za koja se ne može utvrditi vrijednost u usporedbi s vrijednošću vrednovane robe – neće se npr. prihvatiti transakcijsku vrijednost, ako prodavatelj utvrdi cijenu uvezene robe na osnovi kupovanja druge robe u određenim količinama. Transakcijska vrijednost neće biti prihvatljiva ni ako cijena uvezene robe ovisi o cijeni po kojoj kupac prodavatelju prodaje drugu robu, kao niti utvrdi li se cijenu u obliku uplate, neovisno o uvezenoj robi, npr. ako prodavatelj nudi poludovršene proizvode uz uvjet da će primiti određenu količinu dovršenih.
- Nikakvu se naknadu od sljedeće preprodaje, raspolaganja robom ili uporabe robe, izravno ili neizravno, ne smije dostaviti prodavatelju, osim ako su provedene nužne prilagodbe.
- Kupac i prodavatelj ne smiju biti međusobno povezani ili, ako jesu, povezanost ne smije utjecati na cijenu robe (vidi poglavlje 7).

4.4. Kako utvrditi carinsku vrijednost robe koju se uvozi ako je izostala prodaja?

»Robom koju se uvozi bez prodaje« smatra se sljedeće:

- darove, uzorke i promidžbeni materijal dobiven bez novčane naknade, tj. besplatne pošiljke
- robu uvezenu na konsignaciju
- robu što ju je uvezao posrednik koji je ne kupuje, a prodaje je poslije uvoza
- robu što ju je uvezla podružnica koja nije odvojena pravna osoba
- robu uvezenu u najam, zakup ili na posudbu
- robu (otpad ili ostaci) uvezenu u zemlju uvoza radi uništenja, kad pošiljatelj uvozniku plaća tu uslugu.

U nabrojenim slučajevima, carinsku vrijednost ne može se utvrditi uz primjenu metode transakcijske vrijednosti, zato što nema prodaje, što je osnova transakcijske vrijednosti, pa će se carinsku vrijednost utvrditi procjenom, uz primjenu sljedeće moguće metode utvrđivanja.

4.5. Kako se postupa kad postoji više prodaja prije ulaska robe u carinsko područje zemlje uvoza?

Transakcijsku vrijednost čini cijena stvarno plaćena ili plativa za robu što je se prodaje radi izvoza u zemlju uvoza. Ako se robu koja je predmet prodaje deklarira za puštanje u slobodan promet, smatrat će se da je to dostatan dokaz kako se radi o prodaji robe za izvoz u zemlju uvoza.

Kad je u pitanju *uzastopna preprodaja robe*, za utvrđivanje carinske vrijednosti uzet će se posljednju prodaju što je prethodila unosu robe u carinsko područje Europske Unije ili posljednju u EU prije puštanja robe u slobodan promet.

No, treba istaknuti kako postoji i mogućnost da se kao prodaju za izvoz uzme prodaju obavljenju prije posljednje što je prethodila unosu robe u carinsko područje Europske Unije, ako uvoznik *dokaže* da je to bila prodaja za izvoz u EU.

4.6. Može li se pri utvrđivanju carinske vrijednosti prihvatiti popuste?

S motrišta utvrđivanja carinske vrijednosti, najčešće razlikujemo dvije skupine popusta, one u vezi s

plaćanjem (npr. kasa skonto, popust radi plaćanja unaprijed i sl.) i one u vezi s količinom robe (trgovački popusti, rabati, umanjene cijene, jer roba, ovisno o količini, ima različitu cijenu). Stoga su različita i mjerila kakvima se mora udovoljiti da bi se moglo prihvatiti određen popust.

U pogledu popusta na plaćanje u roku – što je nagrada za pravodobno plaćanje (npr. 5 % popusta za plaćanje u roku 10 dana nakon izdavanja računa) – mora ih se odobriti za robu koju se carini. Kad nije ostvaren, ipak će ga se prihvatiti u trenutku carinjenja, ako je uobičajen u pripadajućemu trgovačkom sektoru. Ako je popust viši od uobičajenih za određenu industrijsku djelatnost, uvoznik na zahtjev mora dokazati da je roba stvarno prodana po deklariranoj cijeni i da će popust biti ostvaren.

Količinski popust smatra se, u pravilu, umanjenom (sniženom) cijenom u odnosu na cijenu prema cjeniku za robu i usluge. Takav popust uzet će se u obzir kad je stvarno ostvaren, svima dostupan, unaprijed dogovoren i kad postoji dokument kakav to potvrđuje (npr. ljestvica popusta ovisi o količini robe).

4.7. Može li se prihvatiti popuste za prethodne isporuke?

Ne dopuštaju se popusti koji se ne odnose na konkretnu pošiljku, nego ih se daje u vezi s prijašnjim pošiljkama, pa je ukupna cijena robe polazištem pri utvrđivanju carinske vrijednosti.

Opće je pravilo da se cijenu kakvu se u trenutku utvrđivanja carinske vrijednosti mora platiti (ili je plaćena) uzima kao temelj za carinsku vrijednost. Sniženje cijene odobreno tek nakon utvrđivanja carinske vrijednosti (npr. na kraju godine), napose kad u početku ne postoji to pravo, neće se uzeti u obzir, tj. neće ga se moći prihvatiti kao umanjene carinske vrijednosti. Jednako vrijedi za popuste unatrag ili pak zbog nepredviđenih okolnosti i sl., jer se popuste kakvi se ne odnose na određenu uvoznju pošiljku ne može prihvatiti kao takve.

4.8. Kako se postupa u vezi s ostalim umanjnjima iskazanima u računu?

Često se u računima prodavatelja može primijetiti različita smanjenja plaćanja što ih se ne može priznati, s obzirom da se cijenu stvarno plaćenu za robu ne može umanjiti u okolnostima kad:

- kupac poduzima određene aktivnosti za ili u ime prodavača, kao dio uplate
- po kupoprodajnom ugovoru (npr. iz ugovora se vidi da kupac u ime prodavatelja obavlja marketinšku djelatnost u zemlji uvoza, pa mu prodavatelj zauzvrat umanjuje cijenu robe)
- kupac osigurava drugu robu ili usluge trećoj strani za ili u ime prodavatelja, kao uvjet za prodaju uvezenih dobara
- kad povezanost stranaka utječe na cijenu
- cijena uvezenih dobara već je bila umanjena na temelju prijašnjih transakcija
- kupac nikada ne iskorišćuje mogući popust na gotovinsko plaćanje, nego uvijek plaća ugovorno usuglašenu bruto-cijenu robe.

4.9. Kojim se ispravama dokazuje stvarno plaćenu ili plativu cijenu za robu?

Da bi se carinsku vrijednost utvrdilo na temelju metode transakcijske vrijednosti mora postojati prodaja za izvoz u zemlju uvoza i vjerodostojan dokaz o prodaji. Račun o prodaji robe (trgovački ili komercijalni

račun) osnovni je robni dokument što potvrđuje vlasništvo nad robom i služi za utvrđivanje carinske vrijednosti, tj. stvarno plaćene ili plative vrijednosti. Račun je dokument što ga prodavatelj ispostavlja kupcu radi namirenja protuvrijednosti isporučene robe ili usluge te mora sadržavati osnovne podatke na osnovi kojih se može spoznati koju se robu prodaje i kome te tko je prodaje i uz koliku cijenu. Račun može imati bilo kakav oblik, ne mora biti izvorni primjerak, ne mora biti potpisan, može biti ispostavljen elektronički, ili poslan telefaksom (naknadno se može zahtijevati prilaganje izvornika, ako nije posve čitak ili sl., a ne sumnja se u prijearu). Može se, ako je carinskom djelatniku nužno, zahtijevati prijevod. Treba reći kako račun mora sadržavati i broj i datum radi unosa u knjigovodstvenu dokumentaciju. Umjesto računa, poglavito u međusobnoj trgovini fizičkih osoba, može se pojaviti kupoprodajni ugovor ili neki drugi dokument što dokazuje prijenos vlasništva.

4.10. Proforma računi, predračuni, konzularni i carinski računi te njihova uloga u utvrđivanju carinske vrijednosti

Proforma račun zapravo je ponuda prodavatelja što sadrži sve bitne podatke kao račun, ali ne znači prodaju robe ni promjenu vlasništva. Ako kupac u određenom roku (opcija ponude) prihvati ponudu, na temelju toga se izrađuje konačan račun ili kupoprodajni ugovor, kao obvezujuće dokumente. Prema tome, na temelju *proforma računa* ne može se utvrđivati carinsku vrijednost uz primjenu metode transakcijske vrijednosti, jer nije vjerodostojan dokument o prodaji robe.

Predračun može služiti pri prodaji robe podložne određenim gubicima u prijevozu te se preuzimanje robe dogovara na odredištu (stranke su se unaprijed dogovorile o svim detaljima). Budući da se predračun ispostavlja za ukrcanu robu, ne može biti osnovom za plaćanje, nego služi samo kao dokument što pokazuje o kojoj se robi radi, koliko je robe ukrcano i sl., a tek se na odredištu ispisuje konačan račun što služi kako za plaćanje robe tako i za konačno carinjenje.

Carinski račun često se pojavljuje pri uvozu robe bez plaćanja protuvrijednosti – npr. reklamni uzorci, dokumentacija i sl., ali tada se ne upisuje vrijednost robe ili, ako jest, to nije njezina stvarna vrijednost.

Konzularni račun osobit je račun za robu kakav neke zemlje zahtijevaju pri uvozu. Ovjerovljuje ga konzularni predstavnik zemlje uvoznice u zemlji izvoznici, kako bi se potvrdilo vjerodostojnost podataka u računu, tj. vjerodostojnost vrijednosti robe i zemlje podrijetla. Takve se račune uobičajeno izdaje na posebnom obrascu, te se zaračunava naknadu za uslugu. Račun ujedno služi uvozniku za provjeru stvarno obračunanih izvoznih cijena, odnosno štiti zemlju uvoznicu od umanjenja carinske vrijednosti ili krivog iskazivanja podrijetla robe i manjeg plaćanja uvoznih davanja.

4.11. Prijevozne isprave

Prijevozna ispravu izdaje se pri zaključenju ugovora o prijevozu. Tovarni list uobičajeno sadrži informacije o vozarini za robu, a može obuhvatiti i ostale troškove isporuke robe – cijenu punjenja kontejnera i lučke troškove – a ujedno sadrži druge podatke, npr. ime pošiljatelja i kupca, luku utovara, oznake i brojeve za prepoznavanje pošiljke, s količinom, težinom, kratkim opisom robe, itd. Te su isprave tipske naravi, ovisno o vrsti prijevoza, pa se najčešće govori o sljedećima:

U pomorskom prometu – teretnica ili konosman (Bill of Lading)

Teretnica je potvrda za robu primljenu radi isporuke uz pisanu obvezu prijevoznika (uobičajeno prijevoznika kompanija) pošiljatelju da će primljenu robu dostaviti primatelju u stanju u kakvom je i primljena. Kao *dokument prava vlasništva* u pogledu tereta, posjedovanje teretnog lista je »na prvi pogled« (*prima facie*) dokaz vlasništva robe i prenosiv je. Budući da je teretnica dokument o vlasništvu, uobičajeno sadrži »komplete« po tri primjerka. Teretnica može glasiti na ime, po naredbi ili na donositelja. Teretnicu na ime prenosi se ustupanjem, teretnicu po naredbi indosamentom, a teretnicu na donositelja predajom. Čista je teretnica ona što ne sadrži primjedbe na stanje robe i ambalaže, te se samo nju može uporabiti kao dokumentarni akreditiv, dok nečista teretnica ima primjedbe na stanje robe pri ukrcanju na brod.

Prijevozna isprava u željezničkom prijevozu

U željezničkom prometu govorimo o teretnom listu, tj. željezničkom tovarnom listu što je isprava u kojoj željeznica potvrđuje da je primila robu na prijevoz. Ta isprava dokazuje postojanje ugovora o prijevozu robe željeznicom, a ispunjava je pošiljatelj robe (otpremnik) koji i odgovara za ispravnost i točnost navoda. U međunarodnom željezničkom prometu sadržaj i oblik isprave propisuje Međunarodna konvencija o ugovorima o željezničkom prometu -Konvencija CIM.

Prijevozna isprava u cestovnom prometu

Kamionski tovarni list CMR –Međunarodna konvencija o ugovorima o cestovnom prometu isprava je o pošiljci što potvrđuje da je prijevoznik primio robu te da su prodavatelj i prijevoznik ugovorili prijevoz. CMR nije dokument o vlasništvu, nasuprot teretnici u brodskom prometu, i ne daje nositelju i/ili prijevozniku pravo vlasništva ili posjedovanja robe. Prijevoznik je odgovoran za bilo kakav gubitak, štetu ili odlaganje pošiljke do trenutka isporuke, a prodavatelj odgovara za bilo kakav gubitak ili štetu što je može pretrpjeti prijevoznik radi nepravilnosti podataka unesenih u CMR.

Prijevozna isprava u zračnom prometu

Tovarni list u zračnom prometu dokument je što pokriva prijevoz robe zrakom i potvrda zrakoplovne kompanije pošiljatelju da je primila robu radi otpreme zračnim putem do imenovanog primatelja. Isti je reguliran Međunarodnom konvencijom o ugovorima u zračnom prometu - **konvencija IATA**

4.12. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za zamjensku robu dostavljenu besplatno?

U pogledu određenih vrsta robe postoji trgovačka praksa da pošiljka obuhvati i određenu količinu proizvoda »bez plaćanja«, kao zamjenu za proizvode za koje je iskustvo pokazalo da će vjerojatno biti neispravni ili oštećeni u prijevozu. Slično se može poslati veću količinu naručenog materijala, npr. zato što je poznato da su rubovi podložni oštećenju u prijevozu. Tada se smatra da prodajna cijena pokriva ukupno isporučenu količinu, pa ne treba pokušavati vrednovati odvojeno »besplatnu zamjenu« ili uzimati u obzir dodatnu količinu robe.

Ako pak pošiljatelj šalje određenu »zamjensku« robu u posebnoj pošiljci bez naknade, treba je smatrati robom uvezenom radi izvorne transakcije, odnosno robom za koju treba utvrditi carinsku vrijednost to na temelju metode transakcijske vrijednosti istovjetne robe uz primjenu cijena izvorne transakcije.

4.13. Kako se postupa kad kupac poduzima radnje na vlastiti račun?

Kad kupac poduzima radnje o vlastitom trošku, nakon nabave robe, a prije uvoza, i različite su od troškova što ih se uračunava u transakcijsku vrijednost, to se ne smatra posrednim plaćanjem prodavatelju, iako se takve radnje može poduzeti u korist ili u dogovoru s prodavateljem, pa se pri određivanju carinske vrijednosti trošak ne dodaje stvarno plaćenoj ili plativoj cijeni.

To obuhvaća sljedeće radnje:

- tržišne (marketinške) studije i istraživanja
- oglašavanje trgovačke marke pod kojom će se robu prodavati
- pripremanje izložbenih salona
- sudjelovanje na izložbama
- testiranje i dr.

Te radnje ne smiju biti uvjet prodaje robe. Treba upozoriti na pojam *u vlastitom trošku* što razumijeva da je kupac samostalno odlučio provesti npr. ispitivanje kvalitete kupljenih proizvoda, pa šalje vlastita dva stručnjaka u tvornicu proizvođača. No, kad prodavatelj uvjetuje da proizvodnji moraju nazočiti dva stručnjaka koji će obavljati kontrolu, a kupac snosi taj trošak kako bi dobio robu, to se uračunava u cijenu stvarno plaćenu ili plativu za robu, jer je to plaćanje uvjet za prodaju robe.

4.14. Kako se postupa s troškovima jamstva za robu?

Jamstvo je osiguranje da roba neće imati nedostataka te ga se povezuje s robom i njezin je sastavni dio, pa ukupna plaćanja u vezi s jamstvom za robu čine dio stvarno plaćene ili plative cijene i ulaze u carinsku vrijednost robe.

4.15. Kakav se tečaj primjenjuje kad je roba obračunana u valuti zemlje izvoznice ili neke treće zemlje?

Sukladno Sporazumu, kad je radi utvrđivanja carinske vrijednosti nužna konverzija valute, treba primijeniti devizni tečaj kojeg su propisno objavila nadležna tijela zemlje uvoza.

4.16. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za software?

Ako software dolazi na mediju (CD, DVD, disketa ili sl.), carinsku vrijednost medija čini ukupna stvarno plaćena ili plativa vrijednost za software, skupa s propisanim troškovima što ih se uračunava u carinsku vrijednost.

Kada se software šalje internetom, uvozna roba sa carinskog motrišta fizički ne postoji, pa ne podliježe carinskom postupanju. Pri uvozu računalnih programa na određenu mediju, npr. disketa, magnetni disk i sl., medij podliježe obvezi carinjenja. Radijske i telefonske prijenose i *software poslan telefonski ili posredstvom satelita*, na temelju preporuke Svjetske carinske organizacije (WCO), ne može se klasificirati prema HS-u, pa ne podliježu postupku carinjenja.

5. Pogrešno dostavljena, oštećena, uništena roba i sl.

5.1. *Kako se postupa kada nije dostavljena ukupno naručenu količinu robe?*

Kupac i prodavatelj ugovorili su isporuku određene količine robe po određenoj cijeni i uz ugovorene ostale parametre isporuke. Ako se pri carinjenju utvrdi da je dio pošiljke izgubljen u prijevozu ili ga pošiljatelj nije isporučio, carinsku vrijednost utvrđuje se tako da se nedostajući dio ugovorene robe ne uzme u obzir pri utvrđivanju carinske vrijednosti i na nj se ne obračunava carinska davanja. Carinsku vrijednost utvrđuje se temeljem ugovorenih parametara, ali uzevši u obzir stvarnu količinu robe u određenoj pošiljci.

5.2. *Kako se postupa nakon dostavljanja pogrešne robe?*

Kada se isporuči pogrešnu robu a kupac je ipak odlučio zadržati, nužno je utvrditi carinsku vrijednost za konkretnu robu, a ne za onu što su je ugovorili kupac i prodavatelj. Za pogrešno dostavljenu robu ne može se primijeniti metoda transakcijske vrijednosti, nego se carinsku vrijednost utvrđuje uz primjenu ostalih metoda.

I kad uvoznik s prodavateljem dogovori da mu pogrešno dostavljenu robu prodavatelj ostavi po cijeni ugovorenoj za prvotno naručenu (npr. radi zakašnjela izlaska na tržište i sl.), pa uvoznik stvarno plati samo toliku svotu, dogovorena vrijednost ne udovoljava uvjetima za primjenu metode transakcijske vrijednosti te je se ne može uzeti kao osnovu za utvrđivanje carinske vrijednosti robe. Carinsku vrijednost mora se utvrditi temeljem ostalih propisanih metoda utvrđivanja, poštujući pravilo hijerarhije.

5.3. *Kako se postupa kad je dio pošiljke oštećen ili uništen?*

Ako se roba, prije puštanja u slobodan promet djelomično izgubi ili ošteti, pri utvrđivanju carinske vrijednosti robe treba razmjerno raspodijeliti stvarno plaćenu ili plativu cijenu.

Odredbe o utvrđivanju carinske vrijednosti dopuštaju prilagodbu cijene stvarno plaćene ili plative i nakon što je roba bila puštena u slobodan promet, ako se to predviđalo ugovorom o prodaji (ili odvojenim ugovorom o jamstvu), isključivo radi uvažanja neispravnosti robe u jamstvenom roku. Kupoprodajni ugovor tada mora sadržavati odredbu kakva omogućuje usklađivanje cijene. Robu s greškom mora se obuhvatiti konkretnima i jasnim odredbama o jamstvu, o čemu govori i odredba o mogućem usklađivanju cijene. Pojednostavljenost u vezi s jamstvom može se urediti i u odvojenu dokumentu, uz uvjet da je povezan s kupoprodajnim ugovorom i da oba dokumenata čine dio trgovačke transakcije kupca i prodavatelja. Prodavatelj i kupac, uz to, moraju uskladiti prvotne cijene za određenu robu.

5.4. *Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za rabljenu robu?*

Ako je roba kupljena kao rabljena i nije rabljena nakon prodaje, a prije uvoza, za utvrđivanje carinske vrijednosti rabljene robe nema osobitih postupaka – njome se postupa kao sa svakom drugom robom, tj. primjenjuje se propisane metode utvrđivanja.

5.5. Kako se postupa s novom ili rabljenom robom što je bila rabljena u trećoj zemlji prije puštanja u slobodan promet?

Ako je roba nakon prodaje, a prije puštanja u slobodan promet, bila rabljena, to svakako umanjuje njezinu vrijednost, pa se ne mora primijeniti metodu transakcijske vrijednosti. Ako se ne može primijeniti nijednu od ostalih raspoloživih metoda (2, 3, 4. i 5. metoda), carinsku vrijednost može se utvrditi uz primjenu alternativne metode – na temelju cijene po kojoj je roba bila prodana uz umanjenje za trošnost radi uporabe.

5.6. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost kada su pošiljke rastavljene?

Postoje okolnosti kad je jedna transakcija između kupca i prodavatelja bude uvezena u nekoliko pošiljaka kao npr:

- robu čini ukupno industrijsko postrojenje, a pošiljke su rastavljene radi praktičnijeg prijevoza, sukladno programu montaže
- ukupan uvoz ima velik opseg, pa je roba otpremljena u nekoliko pošiljaka, sukladno zahtjevu tijekom određenog razdoblja
- pošiljke su rastavljene, jer uvoznik želi robu dostaviti kroz različite luke.

Ako je pošiljka rastavljena, vrijednosti se nužno utvrđuje odvojeno, jednako kao pri promjeni valute, budući da je tečajna stopa primjenljiva na dan knjiženja važna za svaku podijeljenu pošiljku. Stoga se ukupan projekt mora procjenjivati na privremenoj osnovi, uz opravdanu dodjelu ukupne vrijednosti svakoj pošiljci, podložno konačnoj prilagodbi i procjeni po završetku uvoza.

U drugom slučaju, budući da se podijeljene pošiljke sastoje od istovjetnih jedinica ili skupina robe određene količine, vrijednost svake pošiljke može se utvrditi jednostavno raspodjelom vrijednosti transakcije.

I u trećem se slučaju može primijeniti metodu transakcijske vrijednosti, uz odgovarajuće prilagodbe, s obzirom na razlike u cijeni prijevoza.

5.7. Kako se postupa kad je kupoprodaja dogovorena prema sustavu »paket«-ugovora?

»Paket«-ugovori razumijevaju ugovore temeljem kojih kupac plaća ukupnu svotu za povezanu skupinu proizvoda, ili proizvoda prodanih zajedno, a cijena je za prodanu robu jedina obveza.

Kada se govori o tzv. paket-ugovoru, pri utvrđivanju carinske vrijednosti mogu se pojaviti npr. sljedeće teškoće:

- različita roba prodana je i obračunana po jedinstvenoj ukupnoj cijeni
- roba različite kvalitete prodana je i obračunana po jedinstvenoj ukupnoj cijeni, a samo djelomično deklarirana radi konačnog uvoza u zemlju uvoza
- različita roba obuhvaćena istom transakcijom obračunana je po pojedinačnim cijenama utvrđenima zbog tarifnih ili drugih razloga.

Kad je za cijelu pošiljku određena ukupna cijena, ona čini cijenu stvarno plaćenu ili plativu za robu iz te pošiljke. Ako takva cijena udovoljava uvjetima za primjenu metode transakcijske vrijednosti, nije dobro odbaciti je samo zbog zaključena »paket«-ugovora.

Činjenica da postoji jedinstvena ukupna cijena za različitu robu nije preprekom za utvrđivanje transakcijske vrijednosti. S obzirom da se robu razvrstava u različite tarifne brojeve te podliježe plaćanju različitih stopa carine, naravno da je od bitne važnosti pravilno rasporediti vrijednosti na pojedinačne proizvode robu u pošiljci, kako bi se pravilno obračunalo uvozna davanja. Tada je nužan dogovor uvoznika i carinskog ureda pri raspodjeli ukupne cijene na pojedinačne proizvode u pošiljci. Jasno je uz to, kako postoje praktični teškoće u razgraničenju ukupne cijene na pojedinačne proizvode zbog razvrstavanja u različite tarifne brojeve. Postoji više raspoloživih metoda, uključivši npr. primjenu cijena ili vrijednosti istovjetne ili slične robe iz prijašnjih uvoza, ako bi to omogućilo primjerene usporedbe cijena različite robe obuhvaćene »paket«-aranžmanom. Uvoznik može imati i uobičajen cjenik za robu ili neki drugi dokument kakvim bi se moglo dokazati koliki se dio cijene odnosi na određenu robu.

Ako uvoznik nema podataka, ili carinski ured priložene podatke ne smatra dostatnima, ili pak sumnja u vjerodostojnost podnesenih dokaza, transakcijsku se vrijednost neće prihvatiti te će se carinsku vrijednost utvrditi na temelju drugih metoda.

5.8. *Kako se pri utvrđivanju carinske vrijednosti tretira barter-poslove?*

Barter-poslovi sastoje se od razmjene dobara ili usluga otprilike jednake vrijednosti. *Barter* može ili ne mora biti u monetarnom obliku. Pri tome nema cijene stvarno plaćene ni bilo kakvih objektivnih ili mjerljivih podataka za utvrđivanje vrijednosti, pa valja primijeniti druge metode, a ne metodu transakcijske vrijednosti. Kad je *barter*-transakcija izražena u monetarnom obliku, podložna je odredbama o transakcijskoj vrijednosti, iako je i tada dobro primijeniti ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti.

5.9. *Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu uvezenu u najam ili zakup?*

Transakcije najma ili zakupa ne smatra se prodajom, pa i kad ugovor omogućuje kupnju robe. U takvim se okolnostima ne može primijeniti metodu transakcijske vrijednosti nego neku drugu metodu utvrđivanja vrijednosti.

6. Troškovi što ih se uračunava u transakcijsku vrijednost

6.1. *Treba li cijeni stvarno plaćenju za robu dodati još neke troškove?*

Pri utvrđivanju carinske vrijednosti na temelju metode transakcijske vrijednost stvarno plaćenju ili plativoj cijeni za robu treba dodati troškove i davanja što ih se uračunava u transakcijsku vrijednost i čine carinsku vrijednost uvozne robe. Postoje i troškovi što ih se ne uračunava u carinsku vrijednost, uz uvjet da ih se razdvoji od stvarno plaćene ili plative cijene.

6.2. *Koje se troškove uračunava u transakcijsku vrijednost?*

- troškove prijevoza, osiguranja robe do mjesta unosa robe u carinsko područje EU
- troškove utovara, istovara i rukovanja robom povezane s prijevozom uvezene robe
- provizije i naknade posredovanja, bez kupovne provizije

- troškove ambalaže
- troškove pakiranja
- pomoćna sredstva
- licencije i tantijeme
- dobit od naknadne prodaje, ustupanja ili uporabe robe.

6.3. Što sve obuhvaća trošak transporta sa stanovišta utvrđivanja carinske vrijednosti robe?

Trošak transporta uobičajeno sadrži prijevoz i osiguranje robe te utovar, istovar i rukovanje robom u vezi s prijevozom. Treba istaknuti kako izraz »utovar, istovar i rukovanje robom povezano s prijevozom« razumijeva i skladištenje robe i ostale troškove tijekom prijevoza, pa se i te troškove uračunava u carinsku vrijednost uvozne robe.

U carinsku vrijednost uračunava se trošak prijevoza i osiguranja do mjesta unosa robe u carinsko područje EU¹.

U carinsku vrijednost ulaze samo troškovi prijevoza, osiguranja i utovara, istovara i troškovi rukovanja povezani s prijevozom uvezene robe do mjesta ulaska robe u carinsko područje EU.

Ukoliko se roba uvozi u EU po cijeni koja uključuje troškove dopreme unutar carinskog područja EU, nije potrebno da račun ili neki drugi komercijalni dokument sadrži razdvojene troškove na i unutar carinskog područja EU nego:

- (a) ako se roba prevozi istim prijevoznim sredstvom do mjesta nakon mjesta unosa u carinsko područje EU, troškovi prijevoza odredit će se proporcionalno udaljenosti prijedenoj unutar i izvan carinskog područja Unije, osim ako se dostave dokazi koji iskazuju stvarno nastale troškove do mjesta ulaska u carinsko područje Unije.
- (b) ako se roba obračunava po jediničnoj cijeni franco odredište koja odgovara cijeni na mjestu unosa, troškovi prijevoza unutar EU se ne odbijaju od te cijene. Međutim, takav odbitak se uzima u obzir u slučaju ako se carinskim tijelima dokaže da je cijena franco mjesto unosa u carinsko područje niža od cijene franco odredište;
- (c) ako je prijevoz besplatan ili obavljen s vlastitim vozilom kupca, u carinsku se vrijednost ubrajaju troškovi do mjesta unosa u carinsko područje određeni na osnovi uobičajene tarife za jednaki način prijevoza.

¹ Mjestom unosa u carinsko područje EU smatra se:

- (a) za robu koja se prevozi morem, luka *istovara*, ili luka *pretovara*, ako su pretovar potvrdila carinska tijela navedene luke;
- (b) za robu koja se prevozi morem i potom, bez pretovara, unutrašnjim plovnim putovima, *prva luka u kojoj se može obaviti istovar ili na ušću rijeke ili kanala ili dublje u unutrašnjost*, ako se carinskom uredu pruži dokaz da je vozarina do luke istovara veća od vozarine do prve luke;
- (c) za robu koja se prevozi željeznicom, unutarnjim plovnim putovima ili cestom, *mjesto na kojem se nalazi prvi carinski ured*;
- (d) za robu koja se prevozi na drugi način, *mjesto gdje roba prijeđe kopnenu granicu carinskog područja EU*.

6.3.1. Specifičnosti – prijevoz morem

Ukoliko se roba prevozi morskim putem, mjestom ulaska u carinsko područje EU smatrat će se luka iskrcaja ili luka prekrcaja.

Ukoliko se roba prevozi morem, a onda bez prekrcaja dalje unutarnjim vodenim putovima, mjestom ulaska u carinsko područje EU smatrat će se prva luka gdje se može obaviti iskrcaj bilo na ušću rijeke ili kanala ili dublje u unutrašnjosti ako se carinskim tijelima može dokazati da je vozarina do luke iskrcaja viša nego do prve luke.

6.3.2. Specifičnosti - avionski prijevoz

U svrhu određivanja troškova transporta, manipulacije i osiguranja koji se uključuju u carinsku vrijednost, ulaskom u Republike Hrvatske u Europsku Uniju mjestom ulaska za robu koja se prevozi zračnim putem smatrat će se **mjesto gdje se prelazi kopnena granica carinskog područja Unije.**

- Avionski prijevoz koji se uključuje u carinsku vrijednost robe utvrđuje se primjenom pravila i postotaka prikazanih u Prilogu 25. Uredbe za provedbu carinskog zakonika Zajednice². U troškove koji se računaju u postotku uključuju se samo trošak avionskog prijevoza, a ne ostali dodatni troškovi.

- Međutim, u carinsku vrijednost uključuju se i svi dodatni troškovi koji su jasno povezani uz prijevoz robe. Tako će se u carinsku vrijednost kao trošak povezan uz prijevoz uključivati i:

- troškovi ukrcaja
- troškovi ukrcajnog terminala
- pristojba za zračni prijevoz aerodroma polaska.

Ukoliko se roba šalje iz zemalja ili aerodroma koji nisu uključeni u tablicu u Prilogu 25, koristi se postotak za najbliži aerodrom koji je naveden u tablici.

U slučaju da roba putuje avionom u dva uzastopna leta, a putovanje je prekinuto nakon prvog leta i zrakoplovna kompanija u oba leta je različita pri čemu su izdana dva zračna tovarna lista (Komentar 9 Customs Code Committee, Customs Valuation Section), raspodjela troškova se ne može primijeniti za oba leta nego samo na jedan. Raspodjela se tada vrši po samo zračnom tovarnom listu onog leta kojim se ulazi u carinsko područje Unije. Neovisno o raspodjeli, u carinsku vrijednost robe uključuje se i trošak prijevoza prvim avionom i to u punom iznosu.

U slučaju da je prijevoz prekinut zbog logističkih razloga i postoji samo jedan zračni tovarni list, primjenjivat će se postotak za prijevoz od polazišta do odredišta.

6.3.3. Specifičnosti – željeznički promet

Ukoliko se roba prevozi željeznicom, unutarnjim vodama ili cestom - mjestom ulaska u EU smatrat će se mjesto gdje se nalazi prvi carinski ured.

Kod željezničkog prometa specifično je to da se raspodjela može vršiti i na „tariff connecting point“ koje odgovara mjestu gdje željeznica prelazi kopnenu granicu Unije. To mjesto ne mora nužno biti

² Uredba Komisije (EC) br. 24540/93, o odredbama za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 o uspostavi Carinskog zakonika Zajednice

istovjetno mjestu gdje se nalazi prvi carinski ured. Ali upravo zbog jednostavnosti i u skladu s trgovačkom praksom, takva raspodjela troškova može se prihvatiti za utvrđivanje carinske vrijednosti.

6.3.4. Specifičnosti - Pošta

U poštanskom prometu mjesto ulaska u carinsko područje EU smatra se adresa dostave npr. kućna adresa, adresa ureda i sl.

Svi poštanski troškovi koji se naplaćuju do mjesta isporuke, a odnose se na robu poslanu poštom uključit će se u carinsku vrijednost te robe. U carinsku vrijednost neće se uključiti eventualni dodatni poštanski troškovi³ koji se naplaćuju u zemlji uvoza.

Ipak, nikakve prilagodbe deklarirane vrijednosti se neće raditi prilikom utvrđivanja carinske vrijednosti robe nekomercijalne naravi⁴.

6.4. Uključuju li se i troškovi osiguranja u carinsku vrijednost?

Da, troškovi osiguranja uključuju se u carinsku vrijednost i to do mjesta unosa robe u carinsko područje EU. Troškovi osiguranja (osim onih vezanih uz avionski prijevoz) mogu se podijeliti samo u slučaju da postoji zadovoljavajući dokaz da su ti troškovi razdvojeni na one do unosa u carinsko područje EU i unutar carinskog područja EU. U slučaju da se ne može dati zadovoljavajući dokaz, cijeli iznos troška osiguranja za prijevoz robe uključit će se u carinsku vrijednost.

6.5. Kako se raspodjeljuju troškovi transporta i osiguranja ako postoji jedinstveni trošak za više stavaka na deklaraciji ?

Ukoliko je u carinsku vrijednost robe potrebno uključiti određene dodatne troškove (prijevoz, osiguranje, licenca i sl.) koji se odnose na cijelu pošiljku (više različitih roba), raspodjela troškova za pojedinu stavku računat će se na slijedeći način:

- Vrijednost **troškova prijevoza** potrebno je dodati iznosu ili oduzeti od iznosa stavke temeljem računa, a prema neto težini robe⁵. Međutim, ukoliko iznos troškova prijevoza ovisi o vrijednosti robe koja se prevozi, troškovi prijevoza trebaju se izračunati za svaku pojedinu stavku posebno, proporcionalno vrijednosti stavke;
- Vrijednost **troškova osiguranja** pošiljke treba izračunati za svaku pojedinu stavku prema njenoj vrijednosti;

³ Ti dodatni troškovi su uobičajeno troškovi poštanskog posredovanja, manipulacija s robom, troškovi otpremnika za ispostavljanje carinske deklaracije (ako je propisano) i drugi troškovi koje naplaćuje pošta, kompanije brze dostave te otpremnici, odnosno druge pravne osobe koje vrše dopreme robe iz inozemstva i/ili ispostavljanje deklaracije

⁴ Članak 1(6) Uredbe za provedbu Carinskog zakonika Zajednice objašnjava da *roba nekomercijalne naravi* znači robu za koju se određeni carinski postupak zahtijeva povremeno i čija vrsta i količina ukazuju na to da je namijenjena za pojedinačnu, osobnu uporabu, za uporabu u kućanstvu primatelja ili osoba koje je unose ili je jasno da se radi o poklonima

⁵ Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju troškovi prijevoza uvijek su se raspodjeljivali po postotku udjela u vrijednosti.

- U slučaju kada se troškovi osiguranja i troškovi prijevoza navode skupa, tu vrijednost treba izračunati prema pravilima usvojenim za troškove prijevoza.

6.6. Što je paritet isporuke robe?

Paritet isporuke robe ili transportna klauzula u ugovoru ili računu određuje koje sve troškove i rizike u vezi s dopremom robe snosi prodavatelj, a koje kupac, tj. kada rizik u vezi s robom prelazi s prodavatelja na kupca. Ujedno paritet isporuke naznačen u računu ili ugovoru o kupoprodaji govori jesu li troškovi prijevoza, osiguranja, rukovanje robom i sl. uračunani u plaćenu ili plativu cijenu robe ili ih tek treba dodati cijeni plaćenoj ili plativoj pri utvrđivanju carinske vrijednosti.

Međunarodna trgovačka komora objavila je u Parizu 1936. zbirku međunarodnih pravila *Incoterms (International Commercial Terms – Međunarodni trgovački izrazi)*, radi tumačenja trgovačkih pojmova. Cilj je tih pravila bio ujednačiti postupanja u vezi s isporukom robe, kako bi se izbjeglo nesporazume i sporove kupaca i prodavatelja. Pojmovi su postali prijeko potrebni u nesmetanome odvijanju međunarodne trgovine, a njihovu autentičnost priznaju svi svjetski sudovi i druga upravna tijela, pa njihova uporaba u ugovorima o prodaji znatno smanjuje nesporazume kakvi bi mogli izazvati pravne komplikacije.

Incoterms 2000 propisuje ukupno 13 pojmova i svakoga definira kratica od tri slova. Svaki paritet pripada određenoj kategoriji (postoji četiri kategorije – E, F, C, D), a svaka skupina označuje različit stupanj odgovornosti prodavatelja za isporuku, kako slijedi:

- *kategorija E* – prodavatelj stavlja robu na raspolaganje kupcu u vlastitim prostorima i ima najniži stupanj odgovornosti za robu
- *kategorija F* – prodavatelj dostavlja robu do mjesta što ga određuje kupac (FCA, FAS, FOB)
- *kategorija C* – prodavatelj ugovara prijevoz robe, ali ne preuzima rizik od propasti ili slučajnog oštećenja, nakon što je isporučena i poslana (CFR, CIF, CPT, CIP)
- *kategorija D* – ako je ugovoren paritet isporuke iz kategorije D, prodavatelj ima najviši stupanj odgovornosti te snosi sve troškove i rizike isporuke robe kupcu u krajnjem odredištu.

INCOTEMS 2000 propisuje sljedeće paritete isporuke:

KRATICA	ZNAČENJE	VRSTA PRIJEVOZA Cestovni – C, zračni -Z željeznički - Ž, brodski - B
<i>grupa E - maksimalno opterećenje kupca</i>		
EXW	- franko tvornica ... za imenovano mjesto	SVI
<i>grupa F</i>		
FCA	franko prijevoznik... (imenovano mjesto)	C, Z, Ž
FAS	franko uz bok broda	B
FOB	franko brod	B
<i>grupa C</i>		

CFR	Cijena sa vozarinom ... (imenovana luka istovara)	B
CIF	Cijena sa osiguranjem i vozarinom (luka istovara)	B
CPT	Vožarina plaćena do... (imenovano mjesto odredišta)	SVI
CIP	Vožarina i osiguranje plaćeni do ... (imenovano mjesto odredišta)	SVI
grupa D - maksimalno opterećenje prodavača		
DAF	Isporučeno na granici ... (imenovano mjesto)	C
DES	Isporučeno franko brod ... (imenovana luka istovara)	B
DEQ	Isporučeno franko obala ocarinjeno... (luka istovara)	B
DDU	Isporučeno neocarinjeno ... (imenovano mjesto)	SVI
DDP	Isporučeno ocarinjeno ... (imenovano mjesto)	SVI

INCOTERMS®2010 pravila u primjeni su od 1.1.2011. godine. Kao i prijašnje verzije ovo izdanje izradila je Međunarodna trgovačka komora u Parizu (ICC), te su u obzir uzete značajne promjene u međunarodnom trgovanju od 2000. godine do danas, širenje zona slobodne trgovine, uporaba elektroničke komunikacije, promjene u prijevoznicičkoj praksi, sigurnosni elementi, proširenje primjene INCOTERMS-a i u tuzemnom prometu i dr.

Kako INCOTERMS-i predstavljaju preporučena pravila i služe olakšanju samih odnosa između kupca i prodavatelja, ali iz istih ne proizlazi obveza korištenja u međunarodnom prometu, te ukoliko kupac i prodavatelj ne ugovore kupoprodaju robe i isporuku iste koristeći najnovija INCOTERMS 2010, već koristeći neki od „starih“ INCOTERMS ili pak uopće ne koriste ova pravila već se opisno dogovore, u postupku utvrđivanja carinske vrijednosti nužno je isto uzeti u obzir.

INCOTERMS 2010 propisuje sljedeće paritete isporuke:

BILO KOJI OBLIK TRANSPORTA	
EXW	franko tvornica ... (imenovano mjesto)
FCA	franko prijevoznik... (imenovano mjesto)
CPT	Vožarina plaćena do... (imenovano mjesto odredišta)
CIP	Vožarina i osiguranje plaćeni do ... (imenovano mjesto odredišta)
DAT	isporučeno terminal ... (terminal u luci ili mjesto odredišta)
DAP	isporučeno na mjestu .. (imenovano mjesto odredišta)
DDP	Isporučeno ocarinjeno ... (imenovano mjesto odredišta)
MORSKI I UNUTARNJA PLOVIDBA	
FAS	franko uz bok broda (...imenovano mjesto otpreme)

FOB	franko brod (...imenovano mjesto otpreme)
CFR	Cijena sa vozarinom ... (imenovana luka odredišta)
CIF	Cijena sa osiguranjem i vozarinom (...imenovana luka odredišta)

6.7. Uračunava li se u carinsku vrijednost robe troškove skladištenja?

Izraz »utovar, istovar i rukovanje robom povezano s prijevozom« razumijeva i skladištenje robe i ostale troškove nastale pri prijevozu, pa i te troškove treba uračunati u carinsku vrijednost uvozne robe.

No, ako troškovi skladištenja robe nisu povezani s prijevozom, nastaju nakon prodaje na trošak kupca robe i nisu, izravno ili neizravno, plaćeni u korist prodavatelja nego neovisnoj tvrtki, ne smatra ih se dijelom cijene stvarno plaćene ili plative za robu, nego radnjom što je kupac poduzima na vlastiti račun, pa ih se ne uračunava u carinsku vrijednost uvozne robe.

6.8. Što čini troškove ambalaže i pakiranja kad je u pitanju uračunavanje u carinsku vrijednost?

U carinsku vrijednost uvezene robe, kako je već rečeno, uračunava se i troškove ambalaže, unutarnje ili vanjske, kako bi se omogućilo isporuku robe u dobrom stanju, a ima obilježja uobičajene (standardne npr. vreće, sanduci, kutije i sl.) ambalaže. Treba također istaknuti kako se troškove specijalne (neuobičajene) ambalaže ne uračunava u carinsku vrijednost uvezene robe, nego je se carini odvojeno kao drugu uvoznu robu (npr. kutije od plemenitih metala, kožne torbe i sl.).

Za ambalažu što nije prodana s robom, nego je se vraća u inozemstvo (privremen uvoz), u carinsku vrijednost robe uračunava se razmjerni dio vrijednosti troškova ambalaže (npr. naknada za zakup u vezi s određenim uvozom robe) prenesen na uvoznu robu.

Treba, uz to, napomenuti da se ambalažu, kad je predmet posebnog uvoza, ne može dodavati u carinsku vrijednost uvozne robe, jer bi se tada davanja na ambalažu plaćalo dva puta. Ovdje se ne govori o standardnoj ambalaži robe za koju je trošak već uračunan u cijenu robe, nego npr. o posebnom trošku pakiranja za izvoz namijenjen zaštiti robe od oštećenja pri dugome putovanju ili sl. Takav se trošak naplaćuje kupcu posebno i on ga plaća, te ga se stoga uračunava u carinsku vrijednost.

6.9. Što su troškovi provizije i koje se uračunava u carinsku vrijednost?

U transakcijsku vrijednost uračunava se ukupne provizije i naknade posrednicima, što ih kupac plaća u vezi s nabavom robe, osim kupovne provizije. Provizije se ne uračunava ako su sadržane u cijeni robe.

Ako postoji prodajna provizija, tj. osoba koja za prodavača traži kupce ili pak neovisan agent koji povezuje kupca i prodavatelja, a prodavatelj taj trošak prenosi na kupca, naravno kako ta svota čini dio stvarno plaćene ili plative vrijednosti za robu te je dio carinske vrijednosti uvozne robe.

Pri utvrđivanju carinske vrijednosti nužno je prepoznati ulogu tog posrednika, jer naknada za njegov posao jednom jest carinska vrijednost, a drugi put nije. Stoga je važno razlikovati koga zastupa, jer se tako

posrednika prepoznaje kao kupovnog ili prodajnog posrednika, te uključuje ili ne u carinsku vrijednost robe.

6.10. Po čemu se razlikuje kupovnog ili prodajnog posrednika?

Pojam kupovne provizije razumijeva naknade što ih uvoznik plaća agentu za obavljanje usluge zastupanja uvoznika u inozemstvu pri kupovini robe. Kupovni je posrednik *osoba koja radi za račun kupca*, dajući mu uslugu nalaženja prodavatelja, izvješćuje prodavatelja o željama kupca, prikuplja ponude, pregledava robu, a ponekad organizira i osiguranje, prijevoz, skladištenje te dopremu robe.

Kupovnu proviziju uvoznik može plaćati odvojeno od plaćanja robe, kada se kupčevu kupovnu proviziju ne dodaje stvarno plaćenju ili plativoj cijeni. Treba usmjeriti pažnju na okolnosti kad posrednik djeluje za vlastiti interes ili ima vlasnički interes u robi, jer ga se tada ne može tretirati kao kupovnog posrednika.

Prodajni posrednik osoba je koja radi za račun prodavatelja, ona traži kupce i prikuplja narudžbe, te katkada skladišti i otprema robu. Robu kupljenu uz posredovanje prodajnog agenta u načelu se ne može naručiti bez plaćanja provizije prodajnom posredniku.

Plaćanje prodajne provizije uobičajeno je na dva načina:

– Ako strani prodavatelj koji isporučuje naručenu robu posredstvom prodajnog agenta osobno plaća proviziju i to plaćanje uračunava u cijenu robe što je plaća kupac, proviziju ne treba dodavati stvarno plaćenju ili plativoj cijeni, jer je već uračunana u cijenu.

– Ako uvjeti prodaje zahtijevaju da kupac plati proviziju, najčešće izravno posredniku, cijeni robe u računu, pri utvrđivanju transakcijske vrijednosti robe, treba dodati svotu provizije prodajnog agenta.

6.11. Što se smatra naknadom za posredovanje?

Pojam *naknada posredovanja* upućuje na osobu koja radi i za kupca i za prodavatelja. On nema nikakvu drugu ulogu nego spojiti dvije strane. Ovi posrednici su uobičajeno specijalizirani za neku vrstu robe, npr. ulje, šećer, kava i sl., poznaju tržište takve robe, najčešće imaju dugogodišnje iskustvo i brojne poslovne veze. Provizija je posrednika uobičajeno postotak od zaključenog posla – rezultat njegove aktivnosti, a visina postotka ovisi o stupnju prethodne odgovornosti.

Ako posrednika plaća prodavatelj robe, ukupnu će se proviziju, pri utvrđivanja transakcijske vrijednosti, uračunati u stvarno plaćenu ili plativu cijenu. Događa se, međutim, da posrednika plaća kupac, ili u određenu razmjenu, i kupac i prodavatelj, kada se u carinsku vrijednost uračunava samo dio kojeg je prouzročio kupac, ako to već nije uračunano u cijenu robe i ako ne čini kupovnu proviziju.

6.12. Što su pomoćna sredstva i koja se uračunava u carinsku vrijednost?

Pomoćna sredstva pojam je što ga se rabi za opis bilo kojeg elementa robe ili usluge:

- materijal, sastavni dijelovi i slične stvari ugrađene u uvezenu robu
- alat, matrice, kalupi, odljevi i slično, uporabljeno u proizvodnji uvezene robe
- materijal utrošen u proizvodnji uvezene robe

- usluge projektiranja, razvoja, umjetničkog rada, oblikovnog rada i planova i skica nastalih izvan zemlje uvoza, a nužnih u proizvodnji uvezene robe što ih je *kupac isporučio, izravno ili neizravno, bez naplate ili po sniženoj cijeni, radi uporabe u vezi s proizvodnjom i prodajom uvezene robe radi izvoza*, i to do stupnja do kojeg ta vrijednost nije bila uračunana u plaćenu ili plativu cijenu.

Primjereno raspodijeljenu vrijednost takvih pomoćnih sredstava mora se dodati stvarno plaćenju ili plativoj cijeni, svejedno je li je kupac izravno dostavio ili nije.

6.13. Što su naknade za licencije/tantijeme?

Naknade za licencije ili tantijeme plaćanja su za dobivanje prava na uporabu, proizvodnju ili prodaju određenog proizvoda ili dijela proizvoda što u sebi sadrži neki oblik intelektualnog vlasništva (to obuhvaća i plaćanja za patente, modele, inozemne trgovačke ili tvorničke marke, zaštićene znakove, autorska prava i dr.).

6.14. Kada se troškove licencija i tantijema uračunava u carinsku vrijednost?

Pri utvrđivanju carinske vrijednosti na temelju transakcijske vrijednosti, cijeni stvarno plaćenju ili plativoj za uvoznu robu treba dodati i *tantijeme i licenčne troškove u vezi s robom što je se vrednuje, a kupac ih, posredno ili neposredno, mora platiti kao uvjet za prodaju robe, ako takve tantijeme ili pristojbe nisu uračunane u stvarno plaćenu ili plativu cijenu.*

Kako bi se te troškove uračunalo u carinsku vrijednost:

- moraju se odnositi na robu što je se procjenjuje
- kupac mora, izravno ili neizravno, plaćati tantijeme i licencije, *kao uvjet prodaje*
- uračunat će ih se, ako već nisu bili uračunani u stvarno plaćenu ili plativu cijenu.

Tantijemska i licenčna plaćanja moraju se odnositi izravno na uvoznu robu što sadrži trgovačku marku ili autorsko pravo (*copyright*), ili određen patentirani proces, ili neko drugo zaštićeno pravo. Kupovina robe mora obuhvatiti i plaćanja za tantijeme ili licencije. Kupcu se mora uvjetovati nabavu robe obveznim plaćanjem tantijema ili licencije za robu, svejedno kome je plaća (može i trećoj strani – vlasniku licencije), važno je samo da je plaćanje za tantijemu ili licenciju uvjet prodaje robe.

6.15. Kada se naknadu za licenciju/tantijemu plaća trećoj osobi (ne prodavatelju), mora li je se uračunati u carinsku vrijednost?

Da bi se te troškove uključilo u carinsku vrijednost, nije bitno kome se plaća već za što se plaća. Ako je udovoljeno spomenutim uvjetima, plaćanje se mora uračunati u carinsku vrijednost. Kad prodavatelj i davatelj licencije nisu povezane osobe, naknadu će se uračunavati samo ako je uvjet prodaje robe.

6.16. Postoji li vrsta naknade za licencije/tantijeme kakvu se ne uračunava u carinsku vrijednost?

Da. Nužno je utvrditi sve okolnosti transakcije te utvrditi zašto se plaća naknadu za licenciju. Ako se to odnosi na usluge npr. u vezi s nadzorom nakon uvoza ili nekima drugim troškovima što ih se, sukladno

carinskim propisima, ne uračunava u carinsku vrijednost, naknadu za licenciju (što pokriva to plaćanje) neće se uračunati. Kada se licencija odnosi na *know-how*, npr. tehničke podatke što nisu u vezi s uvoznom robom, nego npr. s radnjama što će ih se obaviti na njoj, takvo se plaćanje ne uračunava u carinsku vrijednost uvozne robe.

6.17. *Uračunava li se u carinsku vrijednost licenciju plaćenu za financiranje istraživanja i razvoja?*

Ako se istraživanje i razvoj odnosi na robu koja se uvozi, i takvu naknadu treba uračunati u carinsku vrijednost.

6.18. *Kada ukupnu naknadu za licenciju čine plaćanja koja se uključuju, ali i ona koja se ne uključuju u carinsku vrijednost, može li se to razdvojiti?*

Ako je iz ugovora ili druge dokumentacije razvidno koliki se dio odnosi na troškove koji se uključuju, a koliki na ostale, može ih se razdvojiti te u carinsku vrijednost uračunati samo dio što, sukladno propisima, čini dio carinske vrijednosti.

6.19. *Kada se dobit od naknadne prodaje, ustupanja ili uporabe uračunava u carinsku vrijednost?*

Pri utvrđivanju transakcijske vrijednosti u cijenu stvarno plaćenu ili plativu treba dodati i naknade od preprodaje, ustupanja ili uporabe robe što će ih kupac, izravno ili neizravno, proslijediti prodavatelju.

6.20. *Što učiniti kada se u trenutku uvoza ne može utvrditi točnu svotu troška koji se uključuje u carinsku vrijednost?*

Ako je u trenutku carinjenja ugovoreno naknadno, izravno ili neizravno, plaćanje prodavatelju, ali je svota nepoznata, jer će je se prema ugovoru određivati naknadno, npr. nakon prodaje robe na domaćem tržištu, carinsku vrijednost utvrdit će se na temelju nepotpunih podataka, tj. na temelju podataka kakvima deklarant raspolaže u trenutku carinjenja. Deklarant, ujedno, mora položiti osiguranje u visini razlike svote obračunane na temelju privremenih podataka te najveće moguće svote davanja što bi ih trebalo obračunati za robu. Nakon plaćanja obveze prodavatelju, deklarant to mora prijaviti carinskom uredu.

Treba istaknuti kako je pri naknadnom plaćanju obveze prodavatelju ili trećoj osobi, što ga se mora uračunati u carinsku vrijednost, moguće i pojednostavnjenje u obračunu troškova, kada carinski ured *na zahtjev deklaranta* može odobriti primjenu prikladnih procijenjenih vrijednosti te će se carinsku deklaraciju kakva sadrži te elemente, smatrati potpunom.

7. Troškovi što ne ulaze u carinsku vrijednost

7.1. *Ima li troškova u vezi s nabavom robe što ih se ne uračunava u carinsku vrijednost?*

Ima. To su troškovi za:

- prijevoz robe nakon ulaska u carinsko područje Europske Unije
- gradnju, kompletiranje, montažu, održavanje ili tehničku pomoć danu nakon uvoza industrijskih

postrojenja, strojeva ili opreme

- kamate proistekle iz financijskih aranžmana
- dobivanje prava na umnožavanje (reproduciranje) uvezene robe
- kupovne provizije
- uvozna i druga davanja što ih se u Hrvatskoj plaća pri uvozu ili prodaji robe, uz dokaz da će do povrata doći ili je došlo,

ako su razdvojeni od cijene stvarno plaćene ili plative te ih se ne uračunava u carinsku vrijednost.

7.2. *Kako se postupa s troškovima prijevoza robe nakon ulaska u carinsko područje EU?*

Troškove prijevoza od carinske granice EU do odredišta u unutrašnjosti neće se uračunavati u carinsku vrijednost uvozne robe ali treba uzeti u obzir napomene iz točke 6.3. „Što sve obuhvaća trošak transporta sa stanovišta utvrđivanja carinske vrijednosti robe“.

7.3. *Treba li u carinsku vrijednost uračunati i troškove dangubine?*

Ako je trošak dangubine u vezi s kašnjenjem robe u carinskom području EU, neće ga se uračunavati u carinsku vrijednost robe, ali kada se dangubinu plaća radi kašnjenja robe prije ulaska u carinsko područje EU, trošak će se uračunati u carinsku vrijednost robe.

7.4. *Troškovi gradnje, kompletiranja, montaže, održavanja ili tehničke pomoći obavljene nakon uvoza industrijskih postrojenja, strojeva ili opreme*

Ovi troškovi, u načelu, nastaju nakon unosa robe carinsko područje EU, pa ih se ne uračunava u carinsku vrijednost robe, ali će ih se isključiti iz carinske vrijednosti jedino ako se sve izdatke može provjeriti u vjerodostojnoj dokumentaciji.

7.5. *Kako se tretira kamate proistekle iz financijskih aranžmana?*

Naknade za kamatu prema kupčevima financijskim dogovorima, kada se odnose na kupovinu uvezene robe, neće se smatrati dijelom carinske vrijednosti, ako je:

- kamata odvojena od stvarno plaćene ili plative cijene za robu
- sastavljen pisani financijski dogovor
- kad kupac, na zahtjev, može dokazati da je:
 - takva roba stvarno prodana po deklariranoj cijeni kao stvarno plaćenju ili plativoj cijeni te da
 - utvrđena kamatna stopa nije viša od uobičajene stope za takve transakcije u zemlji u kojoj je i u vrijeme kada je takav financijski dogovor omogućen.

Ovu će se odluku primjenjivati neovisno o tome je li financiranje omogućio prodavatelj, banka ili neko druga pravna ili fizička osoba. Nju će se također primjenjivati, kad je pogodno, ako se vrijednost robe utvrđuje na temelju neke druge metode različite od transakcijske vrijednosti.

7.6. Troškovi za dobivanje prava na umnožavanje (reproduciranje) uvezene robe

Troškove za dobivanje prava reprodukcije (umnožavanje) uvezene robe u zemlji uvoza ne uračunava se u carinsku vrijednost. No, ako stvarno plaćena ili plativa cijena robe obuhvaća spomenute troškove, nema ovlasti za isključenje iz carinske vrijednosti. Iako, naime, postoji odredba da se te troškove ne uračunava, nema odredbe kakva bi ih isključila iz stvarno plaćene ili plative cijene za uvoznu robu, ako su u nju bili uračunani.

Ovdje treba napomenuti kako se pravo na reprodukciju robe odnosi na izum ili izvorni rad ili ideju ugrađenu u uvezenu robu. Pravo reprodukcije te inovacije, rada ili ideje, uz uporabu uvezene robe ograničeno je. Ne smatra se npr. kupovinom dijela robe s trgovačkim znakom i dopuštenje kupcu da ponovi taj trgovački znak reprodukcijom kupljene robe.

7.7. U kakvim se okolnostima u carinsku vrijednost ne uračunava kupovnu proviziju?

Kupovni posrednik zastupa kupca pri kupovini, nalazi prodavatelja, prikuplja uzorke, ispituje robu, te ponekad dogovara prijevoz, osiguranje, pohranjivanje i dostavu robe. Svotu plaćenu za uslugu posredniku pri kupovini naziva se kupovnom provizijom što je uvoznik plaća povrh plaćanja za robu. Ponekad posrednici pri kupovini djeluju kao komitenti zato što vlastitim novcem plaćaju robu te, nakon stjecanja vlasništva, preprodaju robu krajnjem kupcu u zemlji uvoza, podižući račun na vlastito ime. tzv. posrednik tada pri kupovini postaje stvarni prodavatelj robe, a prodajna cijena obuhvaća posrednikovu proviziju i profit. Ako prodajna cijena robe već sadrži kupovnu proviziju, više je se ne može isključiti iz nje.

Posrednika se pri kupovini kadšto može zadužiti za plaćanje prijevoza i osiguravajućih pristojba, tako da uračuna i vlastitu kupovnu proviziju. Takve pristojbe uračunava se u carinsku vrijednost kao trošak prijevoza i osiguranja. Treba istaknuti kako se mora pomno pregledati ugovor kupca i posrednika, njihove odnose, stvarno obavljene poslove, izvorne račune prodavatelja i ostalu dokumentaciju, zato što se prodajnu proviziju (ili proviziju posrednika) često može prikazati kao kupovnu proviziju, radi izbjegavanja uračunavanja u carinsku vrijednost uvozne robe.

8. Transakcije povezanih osoba

8.1. Tko su tzv. povezane osobe?

Dvije osobe smatra se, sukladno o ovome poglavlju, međusobno povezanim samo ako:

- je jedna voditelj ili direktor tvrtke u vlasništvu druge osobe i obratno
- su pravno priznati partneri u poslu
- su u odnosu poslodavac i posloprimac
- je jedna od njih izravan ili neizravan vlasnik te nadzire ili posjeduje 5% ili više posto dionica s pravom glasa u svakoj tvrtki
- jedna izravno ili neizravno nadzire drugu
- su izravno ili neizravno pod nadzorom treće osobe
- zajedno, izravno ili neizravno, nadziru treću osobu, ili

- ako su članovi iste obitelji.

8.2. Uključuje li pojam »osobe« i pravne i fizičke osobe?

Da. Pojam povezanih osoba odnosi se i na pravne i na fizičke osobe.

8.3. Može li se isključive zastupnike, distributere odnosno koncesionare smatrati povezanim osobama?

Osobe poslovno povezane tako da je jedna isključivi zastupnik, isključivi raspadačavač ili isključivi koncesionar drugoga, svejedno kako je odnos opisan, smatrat će se povezanim samo ako su povezana sukladno prije navedenima mjerilima.

8.4. Kada se može smatrati da neka osoba kontrolira drugu osobu?

Smatra se da osoba kontrolira drugu osobu kad je prva u pravnom ili operativnom položaju kakav joj omogućuje da nameće ograničenja ili da rukovodi nad drugom osobom.

8.5. Koga sve možemo smatrati članovima iste obitelji?

Članovima iste obitelji smatra se:

- supruga i suprugu
- roditelje i djecu
- braću i sestre (i polubraću i polusestre)
- djeda, baku i unuke
- ujaka, ujnu, tetka i tetku te strica i strinu
- roditelje supružnika, snahe i zetove
- šurjaka i šurjakinju.

8.6. Što treba učiniti kad povezanost kupca i prodavatelja utječe na cijenu robe?

Ako postoji povezanost kupca i prodavatelja i to utječe na cijenu robe, tj. kad kupac zbog povezanosti stekne određen povlašteni tretman i ostvari cijenu robe kakvu ne mogu dobiti drugi kupci, carinsku vrijednost ne može se utvrđivati na temelju transakcijske vrijednosti robe. Iako cijena po kojoj je kupac dobio robu odražava stvarno plaćenu cijenu, prema definiciji transakcijske vrijednosti, povezanost kupca i prodavatelja kakva utječe na cijenu robe jedno je od ograničenja kada se ne može primijeniti jednaku metodu utvrđivanja carinske vrijednosti.

Carinsku vrijednost u takvoj okolnosti treba utvrditi na osnovi druge raspoložive metode utvrđivanja, uz primjenu pravila hijerarhije. Kada se carinsku vrijednost ne utvrđuje temeljem transakcijske vrijednosti, nužna je suradnja i komunikacija uvoznika i carinske službe, kako bi se utvrdilo carinsku vrijednost temeljem druge metode.

8.7. Može li biti prihvaćena transakcija između povezanih osoba?

Unatoč činjenici da su kupac i prodavač povezane osobe, postoje situacije kakve dopuštaju da se carinsku vrijednost utvrdi na temelju metode transakcijske vrijednosti:

- transakcijsku vrijednost smatrat će se prihvatljivom ako vrijednost robe odgovara jednoj od »test-vrijednosti«,
- uvoznik dokaže da povezanost nije utjecala na cijenu.

8.8. Što su to testne vrijednosti i za što služe?

»Testna« vrijednost može biti ili transakcijska vrijednost istovjetne ili slične robe pri prodaji nepovezanim kupcima u zemlji uvoznici ili dedukcijska vrijednost ili izračunana vrijednost za istovjetnu ili sličnu robu. »Testne« vrijednosti primjenjuje se na prijedlog uvoznika i ne smije ih se rabiti kao zamjenske vrijednosti, a temelje se na jednakome načelu, tj. transakcijsku vrijednost uvozne robe uspoređuje se s test-vrijednošću i prihvaća, ako se približava test-vrijednosti kakva je već prije bila prihvaćena kao carinska vrijednost za istovjetnu ili sličnu robu.

Kad postoji navedena »test«-vrijednost, odnosno kad uvoznik ima podatak o vrijednosti jednake ili slične robe što je prije ocarinjena prema nekoj od opisanih metoda, treba je prilagoditi – mora se uzeti u obzir sljedeće razlike:

- komercijalne razine (veleprodaja, maloprodaja i sl.)
- količinske razine
- troškove, provizije i druge troškove što ulaze u carinsku vrijednost
- troškove što ih snosi prodavatelj kad on i kupac nisu povezani, a ne snosi kada su prodavatelj i kupac povezane osobe.

8.9. Kako se dokazuje da povezanost nije utjecala na cijenu robe?

Carinskoj službi može se predložiti bilo kakve podatke što će potvrditi da:

- je cijena dogovorena sukladno trgovačkoj praksi za pripadajuću industriju
- kupac i prodavatelj međusobno trguju kao da nisu povezani
- je cijena plaćena za robu puna cijena robe, tj. da pokriva sve troškove i dobit (ostvarenu u prikazanom razdoblju za robu jednake vrste).

8.10. Što su transferne cijene?

»Transferna je cijena što je trgovačko društvo naplaćuje za dobra, usluge ili nematerijalnu imovinu društvu kćerki ili drugome povezanom trgovačkom društvu«. S motrišta utvrđivanja carinske vrijednosti treba postupati prema pravilima propisanim za povezane osobe.

8.11. Može li se transferne cijene prihvatiti kao carinsku vrijednost?

Kad postoji prijenos robe u poslovnom odnosu multinacionalne kompanije i njezine podružnice koja nema vlastiti (odvojen) pravni položaj, ne može ga se nazivati prodajom, pa transferna cijena u takvom slučaju ne

može biti osnova za utvrđivanje vrijednosti uz primjenu metode transakcijske vrijednosti te carinsku vrijednost treba utvrditi uz primjenu druge metode.

Kada se prodaje roba u poslovnom odnosu multinacionalne tvrtke i njezine podružnice sa samostalnim (odvojenim) pravnim položajem, prodaju će se vjerojatno obaviti kao transakciju povezane strane, te je treba i tretirati kao takvu. Ako takva transakcija udovoljava svima uvjetima, te se dokaže da povezanost nije utjecala na cijenu, može je se prihvatiti pri utvrđivanju carinske vrijednosti robe.

8.12. Uračunava li se u carinsku vrijednost naknade za upravljanje (management) i doprinose za istraživanje i razvoj?

U transakcijama povezanih tvrtka često se pojavljuju i naknade u postotku (najčešće od neto-prodaje u zemlji uvoza) što se odnose na naknade za upravljanje ili doprinose za istraživanje i razvoj. Tada se mora provjeriti samu narav naknade, jer se može odnositi i na uvoznu robu i biti uvjet prodaje, pa ih tada obvezno treba uračunati u carinsku vrijednost robe (u cijelosti ili djelomično).

9. Prava uvoznika

9.1. *Kojom dokumentacijom deklarant dokazuje deklariranu vrijednost?*

Deklarant može deklariranu vrijednost dokazivati ukupnom raspoloživom dokumentacijom u vezi s transakcijom. Nema propisanoga popisa isprava što ih uvoznik mora posjedovati, i to stoga što je svaka transakcija slučaj za sebe i samu se kupoprodaju obavlja na različite načine. Zato se dodatna dokumentacija, uz dokaz o kupoprodaji, mora u prvome redu odnositi na razne oblike ugovora (npr. ugovor o kupoprodaji, distribuciji, licencijama, proviziji, franšizama i sl.), *dokumentaciju u vezi s prijevozom i osiguranjem robe*, kako bi se potvrdilo uvjete isporuke (paritet), troškove otpreme do mjesta unosa u carinsko područje EU, troškove unutar carinskog područja EU te knjigovodstvenu dokumentaciju, poslovno dopisivanje (narudžbu robe, potvrdu narudžbe...), cjenike prodavača, financijske dokumente što upućuju na kamate, ugovore o autorskim pravima, ugovore o prodaji i ostalim aktivnostima nakon uvoza i dr.

9.2. *Mora li uvoznik čuvati dokumentaciju u vezi s utvrđivanjem carinske vrijednosti?*

Da. Nužno ju je čuvati, jer carinska služba može provjeravati okolnosti neke transakcije i nakon uvoza robe.

9.3. *Što ako se uvoznik ne slaže s carinskom vrijednosti koju je utvrdio carinski ured?*

Ako uvoznik ne prihvaća carinsku vrijednost što ju je utvrdila carinska služba, u trenutku carinjenja ili pak u naknadnoj provjeri, ima pravo na žalbu višoj instanciji ili na tužbu sudu.

9.4. *Treba li uvoznik platiti uvozna davanja na temelju utvrđene carinske vrijednosti?*

Uvoznik mora platiti utvrđen carinski dug, te neovisno o plaćanju ima pravo na žalbu. Utvrdi li se da carinski službenici nisu ispravno utvrdili carinsku vrijednost, vraća mu se razliku duga s pripadajućim kamatama.

9.5. Može li uvoznik preuzeti robu ako se carinsku vrijednost ne može konačno utvrditi u trenutku carinjenja?

Da. Uvoznik može uzeti robu, ali uz uvjet dostatnoga jamstva za pokrivanje završnoga plaćanja carinskih pristojba na robu, odnosno mogućeg ukupnoga carinskog duga.

9.6. Od uvoznika se, tijekom utvrđivanja carinske vrijednosti, često zahtijeva da carinskim tijelima daje trgovinske informacije. Ima li on bilo kakva prava na diskreciju?

Sve informacije što su prema naravi povjerljive, ili dobivene na povjerljivoj osnovi, radi utvrđivanja carinske vrijednosti trebaju ostati povjerljive i ne smiju ih se otkriti bez posebnoga dopuštenja, osim kada se može zahtijevati da ih se objavi u kontekstu sudskih postupaka. Carinska će služba s takvim informacijama postupati kao s povjerljivim informacijama.

9.7. Kakva prava ima uvoznik kada želi dobiti obavijest o utvrđivanju carinske vrijednosti u vlastitom slučaju?

Na temelju pisanog zahtjeva, uvoznik imati pravo na pisano objašnjenje načina utvrđivanja carinske vrijednosti.

Odlukom 6.1. Odbora za carinsku vrijednost WTO-a (okolnosti kada carinska služba ima razloga sumnjati u istinitost i točnost deklarirane vrijednosti), uz to je propisano da se, kada se carinsku vrijednost ne može odrediti uz primjenu metode transakcijske vrijednosti, zbog postojanja sumnje u istinitost i točnost prijavljene vrijednosti, razloge za takvu sumnju mora priopćiti uvozniku, na zahtjev u pisanom obliku, a uvoznik mora odobriti razumno vrijeme za odgovor. Uvoznika se, ujedno, mora obavijestiti o konačnoj odluci te o razlozima (vidi 10.3 – *Zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti*).

10. Prava i dužnosti carinske službe

10.1. Mora li carinski službenik redovito prihvatiti deklariranu kao carinsku vrijednost?

WTO Sporazum o carinskoj vrijednosti propisuje da se carinska vrijednost mora temeljiti na transakcijskoj vrijednosti u najvećem mogućem opsegu. No, primjena metode transakcijske vrijednosti zahtijeva ispunjenje sljedećih preduvjeta:

- carinski ured je zadovoljan istinitošću i točnošću deklarirane vrijednosti
- ispunjeni su uvjeti utvrđivanja vrijednosti i
- dostupni su objektivni i mjerljivi podaci s obzirom na čimbenike utvrđivanja vrijednosti radi prilagodbe stvarno plaćenju ili plativoj cijeni.

Ne ispuni li se neki od spomenutih zahtjeva, carinsku vrijednost utvrdit će se uz uporabu ostalih metoda, i to prema hijerarhijskom redoslijedu primjene.

10.2. Kako treba postupiti carinska služba kad posumnja u istinitost deklarirane vrijednosti?

Odluka 6.1. Odbora za carinsku vrijednost WTO-a prenesena je u europske carinske propise te nalaže – kada carinski službenik ima razloga sumnjati u istinitost ili ispravnost navoda ili dokumenata predloženih kao dokaz te deklaracije – da se od uvoznika zahtijeva prilaganje dodatnih dokaza kako deklarirana vrijednost čini ukupnu svotu stvarno plaćenu ili plativu za uvezenu robu, prilagođenu čimbenicima za utvrđivanje vrijednosti.

Ako nakon dodatnih informacija ili u nedostatku odgovora, carinski službenik i dalje osnovano sumnja u istinitost ili točnost deklarirane vrijednosti, može se smatrati kako se carinsku vrijednost uvezene robe ne može odrediti metodom transakcijske vrijednosti. Prije donošenja konačne odluke, carinski službenik će, na možebitan zahtjev, pisano izvijestiti uvoznika o razlozima za sumnju u istinitost ili točnost navoda ili dokumenata, a uvozniku će se dati razuman rok za odgovor. Nakon donošenja odluke, carinski službenik, opet pisano izvješćuje uvoznika, o tome i o razlozima donošenja.

10.3. Za što služi Zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti?

Ako tijekom pregleda robe ili dokumentacije carinski djelatnik, na temelju raspoloživih parametara, posumnja da je deklarirana vrijednost ili dokumentacija što je potkrjepljuje nevjerodostojna (npr. krivotvoren račun radi prikaza manje vrijednosti, ne postoji kupoprodaja, kupac i prodavatelj povezane osobe, nerealni popusti, odstupanja od referentnih podataka i sl.), od deklaranta se ili njegovog opunomoćenika zahtijeva pojašnjenje o deklariranoj vrijednosti te prilaganje dodatnih dokaza, uključivši isprave, korespondenciju, ugovore i ostalu dokumentaciju deklaranta u određenome slučaju kakvima se može dokazati da je deklarirana vrijednost cijena stvarno plaćena za robu.

Ako deklarant do isteka zadanoga roka ne podnese dodatnu dokumentaciju ili je ona nedostatna, pa ne otklanja sumnju u vjerodostojnost deklarirane vrijednosti, carinski djelatnik utvrđuje carinsku vrijednost na temelju ostalih raspoloživih metoda propisanih u Carinskim zakonikom Zajednice, te sastavlja Zapisnik o utvrđivanju carinske vrijednosti u kojem će navesti sve elemente na temelju kojih je bila utvrđena carinska vrijednost. Zapisnik se uručuje deklarantu odnosno njegovom opunomoćeniku i uvoznik na nj može uložiti prigovor.

10.4. Kako se postupa kad postoji sumnja da je uvozna roba kupljena po dampinškoj cijeni?

Sukladno općem uvodnom komentaru Sporazuma o carinskoj vrijednosti, članice prihvaćaju da »postupke vrednovanja ne treba primjenjivati kao sredstvo suzbijanja dampainga«. Zato, kada se utvrdi postojanje bilo kakvog oblika dampainga ili kad postoji sumnja u dampaing, korektan je postupak spriječiti uvođenje antidampainskih pravila u zemlji uvoza. Iz toga proizlazi kako je tretman što ga treba primjenjivati u vrednovanju dampainske robe jednak onome što ga se primjenjuje na uvezenu robu po cijenama nižima od uobičajenih na tržištu za istovjetnu robu.

11. Deklaracija o carinskoj vrijednosti

11.1. Što je deklaracija o carinskoj vrijednosti?

Deklaracija o carinskoj vrijednosti robe (D.V.1) isprava je koju na propisanom obrascu ispunjava primatelj/uvoznik robe ili deklarant/zastupnik, uz punomoć primatelja/uvoznika koji mora raspolagati svima podacima nužnim za pravilno utvrđivanje carinske vrijednosti robe.

11.2. Kada se ne mora podnositi deklaraciju o carinskoj vrijednosti?

Sporazum ne propisuje nužnost postojanja isprave u vezi s utvrđivanjem carinske vrijednosti, pa ni kad ih treba ili ne treba priložiti. To je prepušteno nacionalnim zakonodavstvima. Tako Carinski zakonik Zajednice propisuje slučajeve u kojima carinska služba može odobriti da se deklaracija u cijelosti ili djelomično ne prilaže i to kako slijedi:

- (a) kada carinska vrijednost uvezene robe u pošiljci ne prelazi 10 000 EUR-a, pod uvjetom da se ne radi o razdvojenim ili uzastopnim pošiljkama od istog pošiljatelja istom primatelju; ili
- (b) kada je uvoz nekomercijalne naravi; ili
- (c) kada podnošenje predmetnih podataka nije potrebno za primjenu Carinske tarife Europskih zajednica ili ako se carinske pristojbe predviđene u toj Tarifi ne naplaćuju u skladu s posebnim carinskim odredbama.

12. Ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti

12.1. Ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti

WTO Sporazum o carinskoj vrijednosti propisuje sljedeće ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti:

- transakcijska vrijednost istovjetne robe
- transakcijska vrijednost slične robe
- dedukcijska metoda
- metoda izračunane vrijednosti
- alternativna metoda.

12.2. U kakvim se okolnostima primjenjuje ostale metode utvrđivanja carinske vrijednosti?

Metoda transakcijske vrijednosti temeljna je za utvrđivanje carinske vrijednosti pri uvozu. Propisani su i uvjeti što ih se mora ispuniti da bi se carinsku vrijednost moglo utvrđivati na temelju te metode. Ne ispuni li ih se ili pak postoji sumnja u vjerodostojnost deklarirane vrijednosti kakvu deklarant nije otklonio dodatnom dokumentacijom, carinsku vrijednost ne utvrđuje se temeljem metode transakcijske vrijednosti, nego na osnovi ostalih raspoloživih metoda sukladno pravilu hijerarhije.

12.3. Što je metoda transakcijske vrijednosti istovjetne robe?

Ako se carinsku vrijednost ne može utvrditi na temelju metode transakcijske vrijednosti, a postoji podatak o već utvrđenoj transakcijskoj vrijednosti istovjetne robe uvezene u isto ili otprilike isto vrijeme kao roba što je se carini, carinsku vrijednost utvrđuje se na temelju metode transakcijske vrijednosti istovjetne robe.

12.4. Kakvu se robu može smatrati istovjetnom?

Sporazum definira istovjetnu robu kao robu što je:

- jednaka u svakome pogledu, uključivši fizička svojstva, kakvoću i ugled
- proizvedena u istoj državi kao vrednovana roba i
- proizvedena od istog proizvođača.

Manje razlike u izgledu kakve ne utječu na vrijednost ne sprječavaju da se robu koja inače udovoljava definiciji smatra istovjetnom. Ako istovjetna roba što ju je proizveo isti proizvođač nije raspoloživa, može se u uzeti obzir istovjetnu robu drugoga proizvođača.

Definicija istovjetne robe ne obuhvaća uvezenu robu za koju su inženjering, razvoj i dizajn, te nacrti, planovi ili skice rađeni u zemlji uvoza i kupac ih je proizvođaču robe dao besplatno ili po sniženoj cijeni.

12.5. Kada se i kako primjenjuje metode transakcijske vrijednosti slične robe?

Metodu utemeljenu na transakcijskoj vrijednosti slične robe primjenjuje se ako se ne može primijeniti metodu transakcijske vrijednosti i metoda transakcijske vrijednost istovjetne robe.

Sličnu robu sukladno ovoj metodi trebalo bi uvesti u isto ili otprilike isto vrijeme kao vrednovanu robu, i ona:

- vrlo nalikuje vrednovanoj robi prema osobinama i sastavu materijala
- može imati jednake funkcije i komercijalno je zamjenjiva vrednovanom robom
- proizvedena je u istoj zemlji kao vrednovana roba i
- proizveo ju je isti proizvođač koji je proizveo i vrednovanu robu.

Ako slična roba što ju je proizveo isti proizvođač nije dostupna, se može se uzeti u obzir sličnu robu koju je proizveo drugi proizvođač.

Definicija slične robe ne obuhvaća uvezenu robu za koju su inženjering, razvoj i dizajn, te nacрте, planove ili skice rađene u zemlji uvoza i kupac ih je proizvođaču robe dao besplatno ili uza sniženu cijenu.

12.6. Kakve su prilagodbe nužne radi primjene metoda transakcijskih vrijednosti istovjetne ili slične robe?

Pri utvrđivanju carinske vrijednosti na temelju metoda transakcijske vrijednosti istovjetne ili slične robe, transakcijsku vrijednosti istovjetne ili slične robe treba uskladiti prema višoj ili nižoj vrijednosti, ako se razlike vrednovana roba te istovjetne ili slične robe razlikuju, kako bi se uzelo u obzir sljedeće:

- razlike na trgovinskoj razini (maloprodaja, veleprodaja)
- količinske razlike i
- znatne razlike u troškovima prijevoza, osiguranja itd., zbog razlike u načinu prijevoza i udaljenosti.

12.7. Koju vrijednost treba primijeniti ako postoji više transakcijskih vrijednosti istovjetne ili slične robe?

Ako postoji više od jedne transakcijske vrijednosti istovjetne ili slične robe, treba primijeniti najnižu od njih.

12.8. Kada se primjenjuje metodu dedukcijske vrijednosti i što su njezine najistaknutije značajke?

Ako se carinsku vrijednost ne može utvrditi na temelju metode transakcijske vrijednosti, niti na temelju metoda transakcijske vrijednosti istovjetne odnosno slične robe, treba je pokušati odrediti na temelju metode dedukcijske vrijednosti, slijedeći pravilo hijerarhije.

Prve tri metode utvrđivanja carinske vrijednosti govore o robi prodanoj za izvoz u zemlju uvoza, a sada u ovoj metodi govorimo o carinskoj vrijednosti što je se utvrđuje temeljem vrijednost po kojoj se uvozu robu (ili istovjetnu ili sličnu robu) prodaje u zemlji uvoza, s tim da se od te prodajne vrijednosti odbije troškove proizišle iz uvoza i prodaje na domaćem tržištu.

Dedukcijska vrijednost temelji se na *jediničnoj cijeni* po kojoj se najveći mogući broj jedinica uvezene robe ili istovjetne ili slične robe prodaje u zemlji uvoza u jednakome stanju u kojem je uvezena, u jednakome ili otprilike jednakome razdoblju, i to međusobno nepovezanim osobama.

Tako dobivenu cijenu treba umanjiti za svotu u nastavku navedenih troškova što nastaju nakon uvoza:

- troškovi provizije *ili* dobiti i općih troškova što nastaju za uvezenu robu u zemlji uvoza
- troškovi prijevoza i osiguranja i drugih s tim povezanih troškova nakon uvoza
- carinski i porezni troškovi što ih se naplaćuje u zemlji uvoza.

Prodaja u zemlji uvoza trebala bi zadovoljavati sljedeće uvjete:

- roba je preprodana u jednakome stanju u kojem je uvezena;
- prodaja robe obavljena je u isto ili gotovo isto vrijeme kad i uvoz vrednovane robe
- ako ne postoji prodaja u isto ili približno isto vrijeme uvoza, može se primijeniti prodaju obavljenu najranijeg datuma, ali ne kasnije od 90 dana, nakon uvoza vrednovane robe
- ako ne postoji prodaja istovjetne ili slične uvezene robe u istom stanju kao uvezena roba, može se primijeniti prodaju robe vrednovane nakon daljnje obrade i
- kupac i prodavatelj u zemlji uvoza ne smiju biti povezani.

12.9. Kada se može primijeniti metodu izračunane vrijednosti i što su njene najistaknutije značajke?

Ako se carinsku vrijednost nije moglo utvrditi temeljem prije navedenih metoda utvrđivanja, sljedeća je mogućnost metoda izračunane vrijednosti. Ta je metoda ujedno najsloženija i najmanje rabljena.

Na osnovi te metode carinsku vrijednost utvrđuje se tako da se zbroji sve troškove što sudjeluju u stvaranju cijene određenog proizvoda, i to temeljem relevantnih podataka.

Primjena ove metode općenito će biti ograničena na okolnosti kada su kupac i prodavatelj povezani, te je proizvođač spreman carinskim tijelima u zemlji uvoza dati nužan obračun troškova i sredstava za naknadnu provjeru. Prema Sporazumu, informacije proizvođača mogu provjeriti carinska tijela zemlje uvoznice u drugoj zemlji samo u dogovoru s proizvođačem i samo ako se vlada te zemlje ne protivi takvoj istrazi.

12.10. Kada se može primijeniti alternativnu metodu i što su njezine osnovne značajke?

Kada se carinsku vrijednost ne može utvrditi uz primjenu prije spomenutih metoda utvrđivanja vrijednosti (transakcijska vrijednost, transakcijska vrijednost istovjetne robe, transakcijska vrijednost slične robe, dedukcijska metoda, metoda izračunane vrijednosti), utvrdit će je se uz fleksibilnu primjenu prije opisanih metoda, sukladno načelima i općim odredbama Sporazuma i na temelju podataka dostupnih u zemlji uvoza. Carinska vrijednost uvezene robe, kada se utvrđuje uz primjenu alternativne metode, temeljit će se na prije utvrđenima carinskim vrijednostima uz razumnu fleksibilnost, što znači kako se neki od zahtjeva iz ostalih metoda može tumačiti fleksibilno. Može se npr. primijeniti vrijednost istovjetne i slične robe proizvedene u drugim zemljama u isto ili otprilike isto vrijeme uz fleksibilno tumačenje. Zahtjeve u vezi s robom prodanom u stanju u kojem je uvezena i razdoblje 90 dana, sukladno metodi dedukcijske vrijednosti, također se može tumačiti fleksibilno.

I u primjeni alternativne metode, ako se nekoliko prethodnih metoda može primijeniti fleksibilno, trebalo bi uzeti u obzir normalan slijed primjene tih metoda, tj. prema načelu hijerarhije.

12.11. Postoje li ikakva ograničenja u primjeni alternativne metode?

U primjeni alternativne metode, carinsku vrijednost ne smije se utvrđivati temeljem sljedećih vrijednosti:

- prodajne cijene u zemlji uvoza robe proizvedene u zemlji uvoza
- sustava što omogućuje da se u carinske svrhe prihvati višu od dviju mogućih vrijednosti
- cijene robe na domaćem tržištu zemlje izvoznice
- troškova proizvodnje, osim vrijednosti utvrđenih za istovjetnu ili sličnu robu sukladno metodi izračunane vrijednosti
- cijene robe namijenjene izvozu u bilo koju drugu zemlju, a ne u zemlju uvoza
- službeno utvrđene najmanje carinske vrijednosti (u praksi je najčešće korišten termin “minimalne vrijednosti“)
- arbitrarne ili izmišljene vrijednosti.

13. Ostala pitanja

13.1. Može li uvoznik zahtijevati prethodnu odluku carine o načinu utvrđivanja carinske vrijednosti za robu što je namjerava uvesti, osobito kad je povezan s prodavateljem?

Zasad nisu predviđena prethodna obvezujuća mišljenja u vezi s utvrđivanjem carinske vrijednosti u određenoj okolnosti, ali se uvoznici, radi tumačenja pravila utvrđivanja carinske vrijednosti, uvijek mogu obratiti carinskoj službi.

13.2. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu što je putnici nose sa sobom?

Ako postoji vjerodostojna isprava o stvarno plaćenju cijeni robe, carinsku vrijednost utvrdit će se na temelju metode transakcijske vrijednosti. Kad nema kupoprodaje, za robu što je putnik ili član posade nosi u

vlastitoj prtljazi carinska vrijednost utvrđuje se na temelju ostalih metoda utvrđivanja, a najprije, ako je moguće, na temelju metode transakcijske vrijednosti istovjetne ili slične robe.

13.3. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu što je prije puštanja u slobodan promet bila predmet drugih postupaka ili postupanja?

Sporazum je propisao osnovne metode utvrđivanja carinske vrijednosti robe za uvoznju robu, ali europski propisi (CZZ i Uredba za provedbu CZZ-a) mogu predvidjeti i drukčiji način utvrđivanja carinske vrijednosti za robu kakvu se nakon određenog postupka pušta u slobodan promet, i to uz primjenu posebnih pravila. Prema europskim propisima to se odnosi na postupke s gospodarskim učinkom u kojima, kad završavaju puštanjem u slobodan promet, nastaje carinski dug, a posebna pravila utvrđuju elemente obračuna.

13.4. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost za robu uvezenu u najam, zakup ili leasing?

Transakcija najma ili zakupa, prema naravi, nije prodaja, čak ako ugovor obuhvaća moguću kupovinu robe. Tada se carinsku vrijednost ne može utvrditi uz primjenu metode transakcijske vrijednosti nego ostalih raspoloživih metoda, kako slijedi:

- Kad je roba – istovjetna ili slična robi uzetoj u najam ili zakup – već prodana za izvoz u zemlju uvoza, bilo bi moguće odrediti carinsku vrijednost na temelju metoda istovjetne ili slične robe. Ako ih se ne može primijeniti, carinsku vrijednost treba pokušati utvrditi uz primjenu sljedeće raspoložive – dedukcijske metode.
- Budući da se, po naravi stvari, robu u najmu ili zakupu ne bi kao takvu prodavalo u zemlji uvoza, tu bi se metodu moglo primijeniti samo, ako bi istovjetna ili slična uvezena roba već bila prodana u zemlji uvoza, a ako je to nemoguće, prelazi se na sljedeću metodu.
- Kada se ne može primijeniti nijednu metodu, spomenuta fleksibilnost omogućuje različite pristupe. Ako ni to nije moguće, carinsku vrijednost utvrđuje se uz primjenu drugih raspoloživih sredstava, pod uvjetom da su sukladna načelima i općim odredbama Sporazuma WTO-a.
- Procjena se npr. može temeljiti na uporabi važećih cjenika (za novu ili rabljenu robu) za izvoz u zemlju uvoza. Za rabljenu se robu procjena može temeljiti na važećoj listi cijena za novu robu, u nedostatku važeće liste cijena za rabljenu robu. No, s obzirom da se robu mora procijeniti uzimajući u obzir njezino stanje u trenutku uvoza, prilagodit će se listu cijena nove robe i uzeti u obzir sniženu vrijednost i zastarjelost procjenjivane robe.
- Druga je mogućnost osloniti se na mišljenje stručnjaka (vještaka), prihvatljivo i carinskoj službi i uvozniku, ali i vještak pri utvrđivanja vrijednosti mora voditi računa o temeljnim načelima utvrđivanja carinske vrijednosti i odredbama Sporazuma WTO-a.
- Ugovori o najmu ponekad obuhvaćaju i mogućnost kupovine, odobrenu na početku, tijekom ili na kraju ugovorom određenoga osnovnog razdoblja. U prvom bi se slučaju vrijednost trebala temeljiti na ponuđenoj cijeni, a u drugu dva slučaja osnovom bi za utvrđivanje carinske vrijednosti moglo biti plaćanje najamnine, predviđene ugovorom o najmu, uvećano za vrijednost zahtijevanoga ostatka.

- Kada nije predviđena mogućnost kupovine, procjenu se može obaviti temeljem plaćene ili plative zakupnine za uvezenu robu.

13.5. Kako se utvrđuje carinsku vrijednost pri uvozu rabljenih motornih vozila?

Ako se motorno vozilo uvozi nakon kupoprodaje (bez ikakve uporabe u međuvremenu), carinsku vrijednost utvrđuje se jednako kao za bilo koju drugu robu, uz primjenu propisanih metoda.

No, pri pojedinačnom uvozu vozila što ga je uvoznik osobno rabio neko vrijeme prije uvoza (vozilo je moglo biti kupljeno novo ili rabljeno nekoliko godina, i nakon toga stavljeno u daljnju uporabu), neće se moći primijeniti metodu transakcijske vrijednosti zato što se vozilo kakvo će biti vrednovano nakon uvoza, za potrebe utvrđivanja vrijednosti ne može smatrati jednakim kao pri posljednjoj prodaji.

S obzirom da se radi o rabljenoj robi, vjerojatno će biti teško naći transakcijsku vrijednost istovjetnih ili sličnih vozila. Čak se metodu dedukcijske vrijednosti malokad može primijeniti na takve pojedinačne uvoze. Stoga najčešće treba primijeniti alternativnu metodu kada se primjenjuje opravdana sredstva sukladno načelima utvrđivanja vrijednosti.

Carinsku se vrijednost npr. u takvim okolnostima može utvrđivati na temelju stvarno plaćene ili plative cijene za vozilo, kad robu treba vrednovati imajući u vidu njezino stanje u trenutku uvoza, pa se cijenu mora prilagoditi zbog uzimanja u obzir istrošenost (polazeći od starosti ili uporabe) nastalu nakon kupovine.

U primjerima kad nema stvarno plaćene ili plative cijene, vrijednost se, u dogovoru s uvoznikom, može utvrditi na temelju transakcijske vrijednosti, prije prihvaćene za uvezeno novo vozilo istoga proizvođača i modela. Tu vrijednost treba uskladiti, kako bi se pokazalo stanje vozila u trenutku vrednovanja, uzimajući u obzir, na jednoj strani, istrošenost zbog starosti, uporabe i trošenja, a na drugoj dodatne uređaje što ne čine dio opreme vozila. Osim toga, može se pokazati nužnim usklađivanje u vezi s razlikama u trgovačkoj razini i količinama u usporedivim transakcijama.

Kad je moguće, mora se pribaviti i kataloge ili posebna povremena izdanja u kojima su naznačene tekuće cijene na tržištu rabljenih vozila zemlje uvoza, jer te cijene mogu poslužiti kao osnova za vrednovanje, a pritom treba voditi računa o stanju i možebitnim dodacima na vozilima te o činjenici da cijene u katalogima s kojima se uspoređuje deklarirane vrijednosti mogu obuhvaćati uvozne poreze i carinu.